

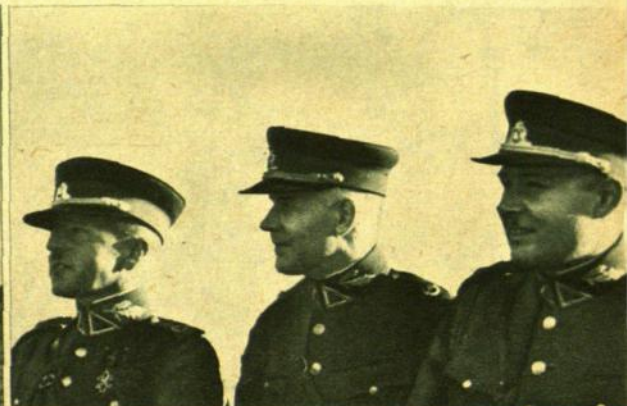
33

KARL

Kariuomenės vadas b. gen. Raštikis ir plk. Alanta Priešlektuvinės Aps. Rinktinės 3 metų sukakties šventėje. Krepšinio momentas. Karo Mokyklos sportininkai su savo viršininkais ir laimėtomis dovanomis. Kariuomenės ir visuomenės diena Grinkiškyje. Vadovybė kariuomenės sporto šventėje

VIRSELYJE: 1 PSL. — O. MILAŠEVIČIAUS, 4 PSL. — J. MIEŽLAIŠKIO NUOTRAUKOS

Kaina 30 ct.

1938 m. rugpjūčio 18 d.

Lietuvos kariuomenės savaitinis laikraštis

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksleiviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-sės sp. Kaune

KARVYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

Martynas Jankus

Rugpjūčio 7 d. sukako 80 metų, kai gimė aušrininkas, žymus visuomenės veikėjas, draudžiamosios lietuvių literatūros platintojas Martynas Jankus. Jis už savo didžius nuopelnus Mažajai Lietuvai teisingai yra vadinamas Mažosios Lietuvos patriarchu. Martynas Jankus, pradėjęs dirbti lietuvių tautinį darbą „Aušros“ laikais, energingai dirbo jį visą savo gyvenimą. Ir šiandien jis, sulaukęs gražaus 80 metų amžiaus, tebėra energingas, visiems malonus ir gyvai besidomįs tautos ir valstybės reikalais. Šio jubiliejaus proga mums malonu, nors trumpai peržvelgti to daug tautai nusielpniusio veikėjo gyvenimą ir žymiuosius jo darbus.

Martynas Jankus yra gimęs 1858 m. rugpjūčio 7 d. Bitėnų kaime, Pagėgių apskr. Netoli Jankaus sodybos yra gražusis Rambyno kalnas. Martynas Jankus, kiek pasimokęs pradžios mokykloje, pradėjo ūkininkauti, padėdamas savo tėvui, susipratusiam lietuviui ir dideliui patriotui. Martyno Jankaus tėvas, taip pat Martynas Jankus, kovodamas dėl lietuvininkų teisės, dažnai, neva juokais, Joną Šliūpą vadindavęs: „Na, pons Šliups, kada eisime vokiečius mušt' lauk iš Prūsų?“ Bet susigriebę, galvą palinguodavęs ir tardavęs: „Per vėlu, visu amžiumi per vėlai esam gimę“. Jam nebeteko sulaukti tos valandos, kada Mažoji Lietuva išsivadavo iš svetimųjų jungo ir prisijungė prie Lietuvos. Jis, per karą ištremtas į Rusiją, ten mirė.

Iš savo tėvo kovos paveldėjo ir Martynas Jankus. Jis ne kartą matė kaip vokiečiai skriaudžia ir niekina lietuvius. Visą savo gyvenimą jis negali užmiršti, kaip vieną sykį aukštas vokiečių policijos valdininkas paleido lietuvės pagautą vagilę vien dėl to, kad vagilę pagavusioji lietuviškai temokėjo išdėstyti dalyką. Policijos valdininkas, smarkiai nekęsdamas lietuvių, jai taręs: „Ak, tik neplepėk lietuviškai

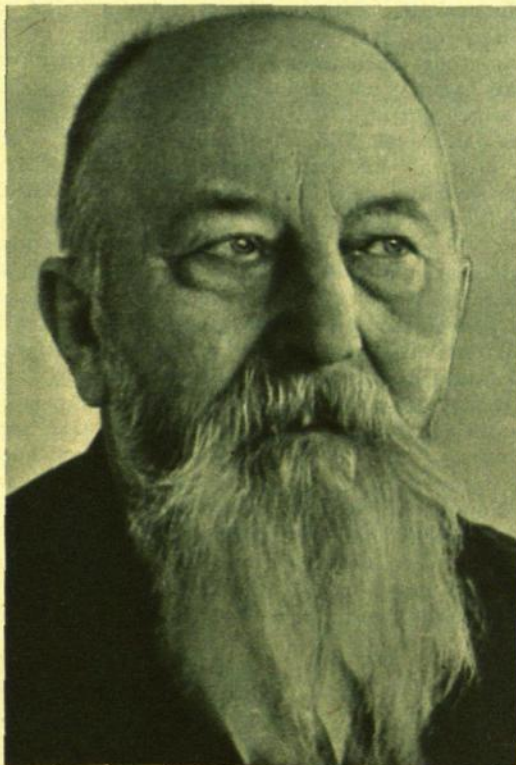
— aš to juk nesuprantu. Pagaliau, tamsta neturi teisės čia triukšmą kelti, nes visi lietuviai niekad tiesos nesako!“

1881 m. Martynas Jankus susipažino su Dr. Jurgiu Zauerveinu, lietuvių tautinės giesmės „Lietuviais esame mes gimę“ autoriumi. Jurgis Zauerveinas, nors pats buvo kilimo vokiečių, tačiau drąsiai bei energingai kovojo už lietuvių tautos taip mindžiojamas teises. Jis mylėjo lietuvių tautą ir lietuvių kalba rašinėjo patriotinius eilėraščius. Dr. Jurgis Zauerveinas paskatino Martyną Jankų susidomėti lietuvių praeitimi ir liaudies kūryba. Skaitydamas vokiečių kalba raštus apie Lietuvos praeitį, Martynas Jankus dar labiau stiprino savo Tėvynės meilę. Susidomėjęs lietuvių liaudies dainomis, Martynas Jankus pradėjo jas rinkti ir pats jų kuo daugiausia mokytis. Jis buvo išmokęs 200 lietuvių liaudies dainų ir daugumą jų dar dabar atsimena ir prie progos padainuoja. Norėdamas išsaugoti lietuvių liaudies dainas nuo pražuvimo ir paskatinti jaunuomenę jų mokytis, jis 1882 m. ir 1883 m. išleido du savo surinktų lietuvių liaudies dainų rinkinėlius.

Suprasdamas didelę periodinės spaudos reikšmę, Martynas Jankus jau 1882 m. buvo sumanęs pradėti leisti

lietuvių kalba tautišką laikraštį, kuriame Jonas Basanavičius, Jonas Šliūpas ir kiti lietuvių veikėjai galėtų spausdinti savo patriotinius straipsnius. Tačiau jam to savo sumanymo nebeteko įvykdyti, nes po metų Lietuvos padangėje sušvito „Aušra“. 1883 m. pradėjęs eiti „Aušrai“, Martynas Jankus tuojau prie jos pritaipo ir ją duosniai medžiagiškai rėmė. Jis yra ne vieną kartą „Aušrą“ gelbėjęs nuo žlugimo.

Išleisdamas keturius „Aušros“ numerius, išsibaigė visi „Aušrai“ leisti pinigai. „Aušros“ atsakomasis redaktorius Jurgis Mikšas, nebeturėdamas lėšų „Auš-

Martynas Jankus su vilniečiais ir kitais svečiais 80 m. jubiliejaus proga

rai" leisti, nuo redaktoriaus pareigų atsisakė ir visus „Aušros“ raštus ir korespondencijas atsiuntė Martynui Jankui. Martynas Jankus, suprasdamas didelę „Aušros“ reikšmę lietuvių tautos atgijimui, tuojau šoko jos gelbėti. Jis iš Prahos pasikvietė Joną Šliūpą. Penktąjį „Aušros“ numerį dar išspausdinę Ragainėje, toliau „Aušros“ spausdinimą juodu perkėlė į Tilžę, į Otto v. Mauderodės spaustuvę. Kadangi Martynas Jankus jau buvo pas Otto v. Mauderodę spausdinęs savo dainų knygeles ir su juo gerai pažįstamas, tai Otto v. Mauderodė ligi metų pabaigos sutiko „Aušrą“ spausdinti kreditan. Martynas Jankus su Šliūpu visokiais būdais stengėsi surasti „Aušrai“ kuo daugiau prenumeratorių. Jiedviems smarkiai padirbėjus, pasisekė gerokai pakelti „Aušros“ prenumeratą ir tuo būdu „Aušra“ vėl sustiprėjo. Tačiau netrukus „Aušrą“ vėl ištinka skaudus smūgis. Faktinasis „Aušros“ redaktorius Jonas Šliūpas, vokiečių žandarų persekiojamas, Martyno Jankaus padedamas turėjo sprukti į Ameriką. Tada visa „Aušros“ leidimo našta vėl gulo ant vieno Martyno Jankaus pečių. Nuo 1884 m. Nr. 4 ligi 1885 m. Nr. 8 Martynas Jankus buvo atsakomasis „Aušros“ redaktorius. 1885 m. rugpiučio mėn. jis išspausdino savo atsisveikinimą: „Mylimieji brolei, garbingieji draugkareivi lietuvystės!“

„Padėdamas į rankas mūsų draugo Mikšo visą „Aušros“ rėdystės našta, katra mano petį sunkiai lenkia, pasižadu, — rašo Martynas Jankus savo atsisveikinime — ir vėlesniuose laikuose dirbti pagal įstančios ant tėvyniško Lietuvos lauko dėl nuvargusių dvasioje brolių. Šaukdamas:

Lietuva ant visados
Neužmiršiu nėkados!
Kad ir svetimaj salelėj,
Žemės tolimoj dalelėj
Gyvastį reikės pamesti,
Smertį kad reikės iškęsti.
Kad paskiausią kvapą trauksiu,
Ir tada dar šaukte šauksiu:
Aš neužmiršiu nėkados,
Lietuva ant visados!

Nuo 1885 m. spalio 1 d. „Aušros“ redagavimą perėmė pirmasis „Aušros“ redaktorius Jurgis Mikšas. Jis, tėvų padedamas, turėjo įsigijęs spaustuvę ir tikėjosi, kad toji spaustuvė galės gyvuoti iš pašalinių spausdinių, o „Aušrą“ jis galės leisti nemokamai. Ta-

čiau Mikšo spaustuvė, dėl pašalinių spausdinių stokos, netrukus subankrutavo ir 1886 m. birželio mėn. „Aušra“ sustojo. Martynas Jankus ir šiuo kartu energingai šoko jos gelbėti. Tačiau jam „Aušros“ nebepasisekė atgaivinti. Nebegalėdamas atgaivinti „Aušros“, jis 1886 m. spalio 17 d. pradėjo leisti mėnesinį laikraštį „Garsą“, kurį pats ir redagavo. Dėl bendradarbių stokos, „Garsas“ visuomenėje didesnio pritarimo nerado ir 1887 m. išėjus 12 numerių — sustojo.

Be „Aušros“ ir „Garso“, Martynas Jankus yra leidęs trumpesni ar ilgesni laiką dar apie 10 lietuvių ir vokiečių kalbomis laikraščių, daugiausia skirtų tautinei agitacijai. Be to, jis yra išleidęs įvairaus turinio kelioliką knygelių, kurios Prūsų lietuvių buvo mėgiamos ir skaitomos.

Martynas Jankus gyvai pritarė kiekvienai lietuvių tautinei idėjai. Dr. Jonui Basanavičiui iškėlus Lietuvių Mokslo Draugijos idėją, Martynas Jankus energingai rūpinosi jos įgyvendinimu. Nepasisėkęs įsteigti Lietuvių Mokslo Draugijos, 1885 m. vasario 15 d. daugiausia Martyno Jankaus pastangomis Tilžėje buvo įsteigta „Birutės“ draugija, kurios tikslas buvo gaivinti ir ugdyti lietuvių kalbą. „Birutės“ draugija, siekdama savo gražaus tikslo, buvo pasiryžusi leisti lietuvių kalba naudingas moksliškas knygas, steigti lietuvišką biblioteką ir senienų muziejų, ruošti draugijos susirinkimuose paskaitas; mokyti savo narius tobulesnės lietuvių kalbos ir tobulinti pačią lietuvių kalbą. Martynas Jankus buvo vienas iš veikiausių „Birutės“ draugijos narių ir apie trejus metus ėjo jos pirmininko pareigas. „Birutės“ draugija turėjo didelės reikšmės Mažosios Lietuvos tautiniam atgijimui. Ji buvo pirmoji lietuvių tautinė draugija ir pirmoji lietuvių drauginio veikimo šaknis, iš kurios ilgainiui išaugo daugiau lietuvių tautinių organizacijų.

Martynas Jankus ir jo šeima Mažojoje Lietuvoje buvo lietuvių tautinio veikimo centras. „Visa Jankų šeima — pasakoja inž. B. Prapuolenis — buvo nusiteikusi griežtai patriotiškai ir tik lietuviškai kalbėdavo; ypač gražią lietuvišką tarmę vartodavo ponia Jankuvienė, kilusi nuo Širvintos, už tai suvalkietiška tarme kalbėjo. Pats Jankus man daug pasakodavo apie lietuvių kovas su vokietininkais, apie „Aušros“ laikų darbuotojus, tiek iš Prūsų tiek iš Didžiosios Lietuvos kilusius ir apie bendrus, jų suvienytoje veikloje patirtus sunkumus. Tačiau Jankus, neatsižvelgdamas sunkių lietuvių darbe aplinkybių, visuomet būdavo di-

Pas patriarchą Jankų vaišių metu

Darbas yra laimė

Didelė darbo šventė Kaune. Kalbėjo Respublikos Prezidentas

Rugpiūčio 14 ir 15 dienomis Kaune įvyko Darbo Rūmų suorganizuota pirmoji Darbo šventė, kuri buvo atšvęsta gana gražiai ir iškilmingai. Į šią šventę vien tik iš provincijos miestų ir miestelių traukiniais Kaunan buvo suvažiavę apie 12.000 organizuotų darbininkų. Pirmojoj Darbo šventėje drauge su Kauno įmonių bei fabriku darbininkais organizuotai dalyvavo per 25.000 žmonių.

Rugpiūčio 14, pirmąją šventės dieną, valstybiniam aikštyne buvo surengtos Darbininkų ir Tarnautojų Sporto Sąjungos įvairių sporto šakų varžybos. Vakare per visą Kauną nusitęsė didžiulė 25.000 darbininkų eisena pas Respublikos Prezidentą. Darbininkų vardu Respublikos Prezidentą pirmiausia pasveikino Darbo Rūmų pirmininkas Pr. Šulaitis.

Atvykusiems jį pasveikinti darbininkams Respublikos Prezidentas A. Smetona pasakė kalbą. Pradžioje Respublikos Prezidentas pabrėžė, kad kas nori gyventi, tas mėgsta darbą, nes darbas yra gyvybės versmė kiekvienam žmogui, ir kiekvienai tautai. Mūsų pagrindiniai įstatymai pripažįsta visų darbų lygumą, tačiau yra viena sąlyga — kad visi darbai būtų sąžiningai atliekami. Šiuo atžvilgiu lygiai vertinami ūkininkai, pramonininkai, prekėjai, amatininkai, samdiniai,

mokslininkai, menininkai, kariai ir įvairūs verslininkai. Jie visi yra valstybės kūrėjai ir saugotojai. Mūsų tauta dar nepažįsta griežto luomų skirtumo. Mes nesibaidome jokio darbo. Mums yra įprasta iš mažens lygiai gerbti tuos, kurie dirba daugiau protu, ir tuos, kurie dirba daugiau raumenimis.

Toliau Respublikos Prezidentas reikšmingai pažymėjo, kad darbas yra laimė, o nedarbas — skurdas. Kas nedirba, tas gyvena veltui, tas esti pasmerkta nykti ir išnykti. Taigi, turime branginti darbą ir jo vaisius. Talkos darbas yra sudėtingas: vieni jį sumano, kiti duoda jam lėšų, o tretieji jį vykdo. Šie tretieji, kurie parsisamdo dirbti arba tarnauti, siaurąja žodžio prasme tariant, yra darbininkai. Jiems pagerbti skirta ir ši pirmoji Darbo šventė. Darbo davėjai, darbininkai ir lėšų rūpintojai privalo glaudžios santarvės. Tą santarvę lemia teisingumas. Kilus bružavimų ar nesusipratimų tarp tų trijų funkcijų, geriausia juos lygina teisingas tarpininkas, abiejų šalių, darbininkų ir darbdavių, atstovams dalyvaujant sprendime.

Darbas tenka dirbti ne tik sąžiningai, bet ir sąmoningai. Darbininkai privalo savo srityje būti lavinami. Jie, kaip ir kito verslo žmonės, reikalingi bendrojo švietimo. Jiems irgi pravartu mokslas ir menas,

delis optimistas, tikėjo į šviesesnę mūsų tautos ateitį ir beveik išpėjo abiejų suskaldytos tautos dalių susijungimą, tikindamas mane, kad būsimas netolimas karas suduos smūgį mūsų engėjams“. 1906 m. inž. B. Prapuoleniui įteiktose eilėse Martynas Jankus pranašingai rašo apie mūsų tautos atgijimą:

„Patekės tavo sūnams saulelė
Ir spindės dar lietuviams mielai,
Ji sušildys jų šaltą širdelę,
Jie atgys ir gyvens dar ilgai.“

Iki Didžiojo karo Martynas Jankus, kaip visuomenės veikėjas ir laikraštininkas, dirbo, kad atgytų Mažosios Lietuvos tautinė sąmonė, kad lietuviai pamiltų savo gražiąją kalbą ir savo senąją turtingąją tautinę kultūrą. Didžiojo karo audra sugriovė sieną, kuri skyrė Mažąją Lietuvą nuo Didžiosios Lietuvos. Tuomet atėjo metas galvoti apie Mažosios Lietuvos prisijungimą prie Didžiosios Lietuvos. Ir Martynas Jankus energingai dirbo, kad Mažoji Lietuva prisijungtų prie Didžiosios Lietuvos. 1920 m. kovo 20 d. jis drauge su kitais Mažosios Lietuvos veikėjais buvo kooptuotas į Lietuvos Valstybės Tarybą. Per iškilmingąjį Valstybės Tarybos posėdį jis, baigdamas savo kalbą, ryžtingai pareiškė:

Valdė mus kryževiai, lenkai,
valdė mus visokie stonai,
šiandien viršus mūsų rankoj,
šiandien mes lietuviai ponai!

Dar turėjo praeiti beveik treji metai, kol dalis Mažosios Lietuvos — Klaipėdos kraštas prisijungė prie Didžiosios Lietuvos. To sąjūdžio, kuris siekė Mažąją Lietuvą prijungti prie Didžiosios Lietuvos,

DIDIS LIETUVI!

Su didžia simpatija ir pagarba žiūrime į Tamstą, šiandien sulaukusį 80 metų. Toji mūsų pagarba ir meilė nėra kokia nors dovana; tai yra dalis, kuri visiems laikams Tamstai pelnytai priklauso. Juk ar ne Tamsta su nedaugeliu kitų garbingų lietuvių gavinai „Ausra“, kuri dabar štai jau išaušusi į dieną? Ar ne Tamsta dėjai savo jėgas ir medžiaginius išteklius dėl lietuviško žodžio, dėl lietuvių teisių tais laikais, kada taip sunku buvo atsilaikyti prieš priespaudą bei pagundas ir išlaikyti savo tėvų kalbą, savo tėvų atminimą? Argi ne Tamsta iki pat šiandien likai mūsų lietuviškoje sąmonėje „kaip ažuols drūts prie Nemūnelio“?

O todėl šiandien atgijusios Lietuvos kariuomenė taria TAU trumpą, bet nuoširdų linkėjimą: GYVENK SU MUMIS, PATRIARCHE, DAR ILGUS ILGUS METUS IR DŽIAUKIS GRAŽIAIS SAVO DARBU VAISIAIS!

Brigados Generolas ČERNIUS
Kariuomenės Štabo Viršininkas

Martynas Jankus buvo vyriausias vadas: jis Vyriausiojo Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komiteto pirmininkas; jis energingas Klaipėdos sukilimo dalyvis, drąsiai ir energingai kovojęs už senąjį ir didįjį Mažosios Lietuvos idealą — prisijungimą prie Lietuvos.

A. Merkėlis

Darbo šventės dalyviai sveikina Respublikos Prezidentą

o pramogai — ir žaismas. Šviesa rodo kelią į kasdienę duoną ir dvasinį maistą.

Medžiaginė ir dvasinė darbininko buitis itin rūpi mūsų valdžiai, nes ji yra viena pačių svarbiųjų mūsų krašto gerovės sąlygų. Dar nedaug laiko tepraėjo, kaip įsteigti Darbo Rūmai, o jų visas tinklas kultūros židinių jau nutiestas per visą kraštą. Šia linkme naudinga eiti ir toliau.

Mes kiekviena proga prisimename, kad Lietuvos nepriklausomybę mūsų savanoriai ginklu laimėję. Ši teisybė reikia papildyti žodžiais: darbu ir darbininkais. Kai 1919 m. tautos išdas, pristigęs pinigų, ar du mėnesiu negalėjo išmokėti algų nei valdininkams, nei tarnautojams, nei darbininkams, — sunki buvo valdžios buitis. Tačiau mūsų tarnautojai ir darbininkai, kad ir alkani, kad ir apdrisę, atjautė ir suprato valdžią, ištikimai stovėjo savo pareigose, kantriai kėlė vargą, kol pagaliau išdas, suradęs lėšų, galėjo jiems atsilyginti. Per tą Lietuvos laisvės kovų krizę pasireiškė stipri lietuvių tarnautojų ir darbininkų moralė. Tautos ir valstybės gerovę jie pastatė aukščiau už savo gerovę. Šis darbo pareigos mėginimas turėtų geru pavyzdžiu šviesti ir mūsų mįslingai, pilnai netiktų dalykų, ateičiai.

Nepriklausomoji Lietuva per savo gyvavimo dvidešimtmetį sustiprėjo ir susilaukė žymios pažangos visose kultūros darbo srityse — sąmoningo darbo dėka. Taigi, darbui mūsų pareiga turi būti labai nuširdi. Mes jį privalome ne tik gerbti, bet ir mylėti. Pasaulyje šiais mums jubiliejiniais metais yra daug nerimo ir visokių pavojų taikai. Tačiau jų akivaizdoje neprivalome nusiminti. Iš praeities esame pasimokę ir sužinoję, kad jei žmonių darbo moralė tvirta, tai tauta ir pavojams atsispiria. Darykime taip, kad toji moralė vis tvirtėtų ir tvirtėtų. Ji yra mūsų nepriklausomybės patikimiausias pagrindas.

Baigdamas savo kalbą darbininkams, Respublikos Prezidentas priminė, kad gražiai praėjusioje mūsų tautinėje olimpiadoje mūsų sportininkai savo veiklumu siekė pralenkti kitų tautų sportininkus.

— O ką mūsų darbininkai ir tarnautojai žada Lietuvos garbei? Menu jūsų mintis: jūs norite susi-

lyginti su geriausiais pasaulio darbininkais, o gal kai kur juos pralenkti savo darbu, jo sąžiningu atlikimu, jo našumu ir dailumu. Tikėkite, jog tvirtindami ir gražindami savo Tėvynę, Jūs patys darotės vis tvirtesni ir gražesni. Tik laimingoje Lietuvoje tegali darytis sotas ir šviesus gyvenimas. Savo darbais į ją rikiuokimės, visų dalykų Kūrėjo dvasios vedami! Šit, mieli darbininkai ir tarnautojai, mano jums linkėjimai, — baigė savo kalbą Respublikos Prezidentas Antanas Smetona.

Nuo prezidentūros darbininkai organizuotai nuvyko prie Karo Muziejaus, pagerbti Nežinomojo Kareivio kapą. Čia darbininkai pasižadėjo, kad ištikus valstybės nepriklausomybės pavojui, Lietu-

vos darbininkai eis Nežinomojo Kareivio keliu — viską aukos tai nepriklausomybei ginti.

Po apeigų prie Nežinomojo Kareivio kapo, vasaros teatre įvyko Darbo Rūmų kultūros klubų chorų varžybos. Varžybose dalyvavo apie 800 dainininkų. Pirmąją vietą laimėjo Vilkaviškio kultūros klubo choras, vedamas Gurevičiaus, antrąją vietą — Kybartų kultūros klubo choras, vedamas P. Kabašinsko, trečiąją vietą — Marijampolės kultūros klubas, vedamas J. Pakuterio. Tą patį vakarą Šaulių Sąjungos salėje sportininkams buvo suruošta vakarienė.

Rugpiūčio 15 d. nuo 10 iki 11,30 val. darbininkai ir tarnautojai neorganizuotai dalyvavo pamaldose. Po pietų Dainų Slėnyje įvyko Darbo šventės iškilmės. Iškilmes atidarė vidaus reikalų ministras plk. Leonas. Toliau 20 metų Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvių proga darbo visuomenė davė iškilmingą pasižadėjimą. Vėliau buvo apdovanotiems darbininkams ir tarnautojams iškilmingas medalių įteikimas. Sportininkai ir chorų varžybų laimėtojai gavo dovanų. Po apdovanojimo buvo padainuota apie 10 įvairių dainų ir pašokta tautiškų šokių. Poetai K. Inčiūra ir P. Babickas skaitė savo eilėraščius. 18,30 val. šventė buvo uždaryta, o iki 24 val. buvo bendras visų dalyvių pasilinksminimas.

Bitėnų kaimo vaikučiai bendrauja su ekskursuojančiais kariais poilsio metu. S. Narušio nuotr.

Nuodai ir gėrybės

(Žiūr. „Kario“ Nr. 32).

Plaušas ir jo medžiagos (gyvulinis ir augalinis). Plaušas ir plaušinės medžiagos turi didelį palankumą sugerti garus. Vilnos plaušas ir jų medžiagos (gyvulių) turi didesnį palankumą sugerti garus, negu augalinių (linų, kanapių, medvilnės ir t.t.). Perėjimas per medžiagos trunka nuo keliolikos sekundžių iki poros minučių.

Plaušinė danga saugoja kūną nuo apkrėtimo priklausomai nuo medžiagos, iš kurios ji padaryta, ir apkrečiamų ChKM. Danga saugoja kūno paviršių nuo apkrėtimo, išskiriant iperitą ir luizitą. Iperito ar luizito lašais ir tiršta migla apkrėsta danga gali apkrėsti ir kūną. Kiek iperito ar luizito gali sugerti — išreikiama svorio plaušo % ir tas % priklauso nuo augalinio ir gyvulinio plaušo cheminės sudėties. Vilnos plaušas yra pilnas, o augalinis viduryje turi skylučių (kapiliarus), kurios daugiau sulaiko nuodų dulkių. Merserizuota (medžiagų apdirbimo būdas, kad jos blizgėtų) medvilnė mažiau palanki apkrėtimui ir lengviau degazuojama, nes skyelės (kapiliarai) uždaromos. Apkrėstos augalinio ar gyvulinio plaušo medžiagos palankiose sąlygose gali laikyti nuodus net keletą parų. Temperatūra veikia į apkrėtimą įvairiai — žemesnė mažina apkrėtimo galimumus, o aukštesnė padeda, bet irgi skirtingai į vilnonės ir marškones medžiagas.

Vilnonė danga gali būti apie 1 val. iperitu ir luizitu apkrėstoje vietoje prie temperatūros žemiau -5°C , bet dar nebus apkrėsta, -5°C iki $+5^{\circ}\text{C}$ išlaikius 2—4 val., bus apkrėsta ir reikalinga degazuoti, o jau nuo $+5^{\circ}\text{C}$ iki $+20^{\circ}\text{C}$ išbuvusi vieną valandą apkrėstame plote, jau reikalinga būtinai degazuoti. Danga, išbuvusi apkrėstoje aplinkumoje keletą minučių prie aukštesnės kaip $+20^{\circ}\text{C}$ temperatūros, bus apkrėsta ir turi būti degazuojama. Medvilninė danga iki temperatūros -5°C turi neapkrečiamumo laiką apie 2 val., $+5^{\circ}\text{C}$ ne daugiau kaip 40 min., o aukštesnėje $+20^{\circ}\text{C}$ tik keletą minučių. Ilgesni ir didesni darbai apkrėstoje vietovėje su paprasta danga nebus daroma (be specialios priešcheminės dangos), tad reikia stengtis kiek galima mažiau būti apkrėstoje vietovėje. Jei apkrėsta vietovė balota, miškinga, apaugusi krūmais ar didele žole, tai danga negarantuoja pakankamo saugumo — reikia specialių drabužių.

De g a z u o j a m a danga, iperito ar luizito migla ir garais apkrėsta, vėdinant, kol išnyksta nuodų kvapas. Degazacijos pagreitinimui dangą reikia vartelioti ir vėdinimo laikas priklauso nuo apkrėtimo laipsnio, temperatūros, vėjo stiprumo, ir aplamai trunka 2—10 val. Danga, apkrėsta iperito ar luizito tiršta migla ar skystimu, kuri nereikalinga skalbti (nėra suteršimo dėmių), degazuojama specialioje kameroje, sauso oro temperatūroje $110-120^{\circ}$. Kameroje reikalinga ventilacija, oro greitumas $1,1\text{ m/sek.}$, apkrėsti daiktai degazuojami 1—4 val. ir drauge vyksta apkrėstų daiktų dezinfekcija. 120°C temperatūra neigiamai neveikia nė į vilnonį ir marškonį plaušą bei medžiagas.

Degazacijos laikas mažėja, keliant temperatūrą ir greitinant vėjo greitį, be to, dar priklauso nuo medžiagos savybių ir nuo apkrėtimo laipsnio. Pavyz-

džiui: apkrėtimas $3,3\%$ nuodų, temperatūra 120°C ir oro greitis $1,7\text{ m/sek.}$ — degazacija trunka 60 min., o prie tų pačių sąlygų, tik oro greitį sumažinus $1,1\text{ m/sek.}$ — 120 min. Medžiagoms iš augalinio plaušo pusiau trumpesnis laikas, negu gyvulinio plaušo. Augalinio plaušo dangos daiktus, suterštus dėmėmis (tinkamus skalbti), skalbiant, drauge vykdoma ir jų degazacija. Gyvulinio plaušo dangos daiktus, apkrėstus skystu iperitu ar luizitu, reikia degazuoti kameroje; vien skalbimo jiems nepakanka. Danga iš linų ar medvilnės skalbiama virimo temperatūroje ir prie muilo dedama į vandenį 2% sodo, kad suimtų atsiradusią druskos rūgštį nuo kidrolizo, kuri reikalinga augaliniam plaušui. Gyvulinio plaušo danga skalbiama $50-60^{\circ}\text{C}$ temperatūroje. Aukštesnė kaip 60°C temperatūra neigiamai veikia į gyvulinį plaušą. Skalbimui duodama dvigubai muilo kaip normaliai ir nededama sodo, kuris kenksmingas gyvuliniam plaušui.

Reikiant skalbti gelumbinę medžiagą, tai atliekama prie dar žemesnės temperatūros. Kadangi iperitas ir luizitas nevisai panaikinamas medžiagoje, tai ir degazaciją reikia baigti kameroje. Nešant medžiagą į kamerą reikia saugoti, kad neapsikrėstų žmonės. Kadangi nešvarus plovimo vanduo turi nuodų, tai jį išpilant reikia imtis saugumo priemonių. Aplamai, skalbimą galima atlikti specialiomis mašinomis, germetriškai uždarytose ir aprūpintomis ventiliatoriais.

Lauko aplinkybėse skalbimo mašinų trūks, todėl apkrėstą dangą ir baltinius kartais reikės būtinai skalbti paprastuose katiluose. Paprastomis priemonėmis skalbiant, reikės saugoti, kad nepasikrėstų darbo personalas. Vilnonę dangą skalbiant, dedama į katilą atitinkamas kiekis, kad būtų galima lengvai vartelioti su kartele. Danga šaltame vandenyje mirkoma daugiau kaip 15 min., toliau dedama muilo skiedinys, kurio švarems drabužiams reikės dėti į 10 ltr vandens 200 gr, o suterštiems 300 gr. Toliau katilas kaitinamas $40-50^{\circ}\text{C}$ ir 1 val. maišomas lazdele nuliejant muilinę vandenį. Nuliejant, reikia saugotis apkrėtimo, nes jame yra nuodų. Ant nuliuto muilino vandens pilti 3—5 šaukštus chloralkalių į 10 ltr degazavimo tikslu. O dangą dar reikės dukart plauti švariame vandenyje — $40-50^{\circ}\text{C}$ po 15 min. Dangą gręžiant ir kilnojant, negalima imti plikomomis rankomis, nes galima apskrėsti kūną.

Iperito ar luizito nuodų ieškant dangoje ir jo apkrėtimo laipsnį nustatant reikia atminti, kad iperitas ir luizitas pereina per drabužius ir gali apkrėsti organizmą. Dangos daiktai, apkrėsti tiršta migla ir skystu iperitu ar luizitu, turi stipresnį kvapą, negu apkrėsti garais. Uodimu neverta tenkintis, bet reikia vartoti šiam reikalui skiriamus reagentus.

Apkrėstą dangą transportuoti patartina medinėse dėžėse, pokastuose iš lauko ir vidaus ar išmuštose cinkuota skarda, metalinėse dėžėse ir įpregnuotuose maišuose. Gerai tinka paprasta gurgulė, skarda išmušta. Transportavimą baigus, transporto priemonės reikia degazuoti kalkių skiediniu 1:9.

Dangos daiktus saugoti nuo aprkėtimo vežant, reikia įpakuoti specialiuose maišuose ir sudėjus į gurguolę uždengti brezentu.

Daug saugoja nuo aprkėtimo dangą baltinimas, net žymiai sulaiko iperito ir luizito lašų skverbimąsi. Bet baltinimas kenksmingas dangai, sagoms, sagutėms ir kt., ir laiko trumpiau. Baltinimas tinka suknelėms, skalbiniams ir guoliui. Baltinant kitą dangą, reikia supakuoti į atitinkamą medžiagą. Neturint įpregnuotų maišų, dangą pakuoti į dėžes ir dengti brezentais, o nesant ir pastarųjų, dengti storu šiaudų sluoksniu.

Medis. Medyje ir mediniuose daiktuose iperitas ir luizitas išiskverbiasi į vidų ir laikosi gan ilgai. Išiskverbimo greitumas ir gilumas priklauso nuo: 1) krypties sluogsnių, 2) medžio rūšies, 3) viršutinės dalies medžio pavidalo. Į šlapią, dažytą, kietesnį medį iperitas skverbiasi silpniau ir paviršiau, negu į minkštesnį, sausą ir nedažytą. Politūras neleidžia iperitui skverbtis į medžio vidų, lieka paviršiuje, todėl politūruoti ir lakuoti mediniai daiktai lengvai degazuojami. O mediniai daiktai, lakuoti specialiais lakais (nitroceliulozu) ir specialiais priešiperitiniais dažais dažyti, labai lengvai degazuojami.

Medinių daiktų aprkėtimą galima pažinti matymu, uodimu ir specialiais chemiškais reagentais. Dažniausiai aprkėtimą galima pažinti iperito ir luizito uosle, nes turi aiškų kvapą. Tikriausias pažinimo būdas yra su chemiškais reagentais. Mediniai daiktai, aprkėsti iperito garais ir silpna migla, degazuojami vėdinant ore. Nedažyti ir aliejiniiais dažais dažyti daiktai, aprkėsti tiršta migla, šiaip degazuojami: a) padengiami cheminėmis kalkėmis su vandeniu 1:5 šepėčiu, skuduro pagalba ar purškiant hidropultu; b) vėdinant ore, o vėdinimo laikas priklauso nuo temperatūros ir aprkėtimo laipsnio. Daiktai, padengti specialiu laku, politūra, taip pat degazuojami kalkėmis 1:9, plaujant žaliu muilu ar trinant skuduru, sušlapintu benzine, naftoje ar alkoholyje. O daiktai, aprkėsti skystu iperitu ar luizitu, išiskverbiasi giliau, tai ir sunkiau degazuoti. Mažos vertės daiktus degazuoti neapsimoka — reikia deginti. Degazuojant nedažytą daiktą, aptepti chlorkalkių skiediniu 1:1,5 ir trinti šepėčiu. Po 18—24 val. kalkes nuplauti vandeniu ir vėl apdėti šviežiomis, ir taip daryti 2—3 kartus, kol išnyks nuodų kvapas. Degazacija trunka apie 72 val. Arba obliuoti paviršių 2—5 mm, apdėti paviršių chlorkalkių skiediniu 1:1,5, dukart pertrinti šepėčiu ir po 5—6 val. nuplauti karštu vandeniu.

Aliejiniiais dažais dažytuose daiktuose nuodai giliau kaip 1—2 mm neįeina. Degazuojant padengti chlorkalkių skiediniu 1:3 ir po 1 val. nuplauti vandeniu. Politūruoti ir lakuoti daiktai degazuojami panašiai su kalkių skiediniu kaip dažyti aliejiniiais dažais. Dar degazuojami trinant nafta ar benzinu, plaujant bėgančiu vandeniu ar su muilu.

Apsaugai nuo užnuodijimo reikia pakuoti specialiai priešcheminiame įpakavime. Dažant aliejiniiais dažais, politūruojant ar lakuojant, apsaugojama nuo gilesnio nuodų išiskverbimo į medžio sluoksnių.

Metalas. Metalai į savo sluoksnius nepraleidžia nuodų, lieka paviršiuje. Aprkėtimo laipsnis priklauso nuo nuodų kiekio ir nuo metalo paviršiaus (lygus, išraižytas, surūdijęs ir t. t.). Skystu iperitu aprkėstas metalas yra pavojingas, nes paviršiuje

esą lašai gali būti išnešiojami susiliečiant su kitais daiktais. Metalas, suteptas tepalu, godžiai sugeria nuodus ir iperitas ilgai užsilaiko jo paviršiuje, ilgiau negu ant netepto. Surūdiję metalai sunkiai degazuojami. Nuodų suradimo būdai ant metalų panašūs kaip ir mediniuose daiktuose.

D e g a z a c i j a metalų (nuo iperito, luizito) turi rūdžių pasekmes. Todėl po degazacijos reikalinga metalą apsaugoti: numazgoti sodo skiediniu su muilu, perlauti švariu vandeniu ir vėliau sausai išdžiovinti ir sutepti tepalu.

Metaliniai daiktai tepaluoti ir netepaluoti, aprkėsti iperito dujomis ar migla, degazuojami vėdinant. Jei būna ilgesnį laiką aprkėsti, tai degazuojami kaip aprkėsti skystu iperitu. O skystu iperitu aprkėsti metalai degazuojami įvairiais organiniais tirpiniais, vandens tirpiniais ir kalkių skiediniu 1:5.

Lakuoti metalai degazuojami plaujant vandeniu su žaliu muilu 1% plaujant nafta ar spiritu, purškiant chlorkalkėmis 1:9 ar plaujant stipraus spaudimo vandeniu. Jei reikia skubiai degazuoti ir metalo paviršiuje sužeidimai nekenkia jo kokybei, tai daroma su CCl_4 . Metalo apsaugai nuo užnuodijimo vartoti tepalus bei dažus nepatartina, nes nustoja savo kokybę. Geriausia priešcheminė apsauga yra ši — uždengti neperšlampama medžiaga ar specialiu popieriumi.

Iš to, kas jau minėta, aišku, kad visais atvejais universalių apsaugos priemonių ir degazacijos metodų vartoti negalima, bet kiekvienu atskiru atveju reikia pritaikyti ir parinkti atitinkamą degazacijos metodą.

Cheminio puolimo metu įvairios gėrybės sugeria bei sulaiko ChKM ir tuo ilgina veikimo laiką. Reikia kiek galima mažiau laikyti gėrybes aprkėstoje aplinkumoje. Visuomet karo metu reikia būti pasiruošus prieš cheminiam puolimui — fronte ir užnugaryje. Visuomet apsigynimo priemonės turi būti parengtos.

Žmogaus protas ribotas, visko negali apimti, todėl visuomet daugiau lieka atmintyje tai, kas dažniau kartojasi arba tenka pažinti pavyzdžiais ar praktika. Apie cheminį karą ir jo būdus bei priemones reikia gerai atminti. Mūsų tariami būsimi priešai kruopščiai rengiasi cheminiam karui. Ir mums reikia nemažiau rūpestingai ruoštis nuo jo apsiginti.

Šiais laikais, kada kariauja visa tauta, visi turi gerai pažinti karybą. Ypačiai cheminį ginklą ir apsaugojimą nuo jo. Turime pavyzdžių iš Didžiojo karo, kada ChKM užklupti nepasirengusieji turėjo didelių nuostolių.

Todėl norėdami karo metu išvengti didelių pavojų ir nuostolių nuo cheminio puolimo, jau taikos metu ruoškimės. Visur ir visuomet, kariuomenėje ir išėję iš jos, darykime apsigynimo nuo priešcheminio puolimo bandymus. Laikas nuo laiko kelkime spaudoje.

(Pabaiga)

VI. Baršauskas

SAVANORIAMS, DAR NEGAVUSIEMS MEDALIŲ

Į Savanorių Kūrėjų Sąjungos centro valdybą kreipiasi asmenys ir prašo išrūpinti savanorio kūrėjo medalius. Centro valdyba praneša, kad šiuo reikalu į centro valdybą nesikreiptų, nes tai nėra jos kompetencijoj išdavinėti prašomus medalius. Savanoriai tuo reikalu turėtų kreiptis į savo apskrities karo komendantus, kurie jų prašymus persiųs į Kariuomenės Štabą karių savanorių komisijai.

Kariuomenės sporto šventė

Kariuomenės sporto šventė, prasidėjusi rugpjūčio 10 d., truko iki 14 d. įskiriamai. Ši kariuomenės sporto šventė įvyko po ilgos pertraukos, nes nuo 1931 m. kariuomenės sporto šventės iki šių metų nebuvo rengiamos.

Iki 1931 m. kariuomenės sportas nebuvo suderintas su pagrindiniu kariuomenės uždaviniu, t. y. su krašto laisvės saugojimo reikalais. Sportuota bendru, civilėse organizacijose priimtu šūkiu: „Sportas — sportui“. Suprantama, šiuo šūkiu paremta programa buvo neracionali, ir kariuomenės pagrindiniam siekimui netarnavo.

Nerengiant kariuomenės sporto švenčių, kariuomenės sportas buvo apmiręs, sustingęs, nors paskiros dalys savo rate sporto šventes ir rengė. Tačiau kariuomenės vadovybės rūpestis į sportą buvo nukreiptas. Kariuomenės sporto reikalai kelis metus buvo studijų būvyje. Sekta, kaip šis reikalas tvarkomas kitų valstybių kariuomenėse, ruošta sporto instruktoriai ir planuota kurios sporto šakos yra būdingesnės bei naudingesnės Lietuvos laisvės sąrgams.

Šiandie visose pasaulio valstybėse reikalai tvarkomi taip, kad jie kiek galima daugiau paremtų laisvės saugumą. Ir mūsų sporto programoje vyrauja šis siekimas. Įnešta daugiau grynai karinio elemento: modernioji penkiakova, sportinė penkiakova, dešimtkova, trikova, supintos su šokimais, bėgimais, šaudymu, žirginiu sportu ir t. t. Visa tai mūsų kariuomenės rengimą papildė ir praturtina. Nors paini, bet tiksliai varžovų vertinimo nauja sistema leidžia tiksliau nustatyti ir apspręsti kariuomenės dalių fizinį pasirengimą, pajėgumą ir pirmumą.

Visos kariuomenės dalys į kariuomenės vadovybės nurodymus sporto šventei ruoštis reagavo gyvai. Į sporto aikštyną suplaukė 1200 sportininkų. Beveik visų kariuomenės dalių pasirengimą galima vertinti pažymiu „gerai“. Atskirai reikia pažymėt dar vieną gerą šios kariuomenės sporto šventės savumą, kad joje dalyvavo ne tik būtinos tarnybos kariai su liktiniais puskarininkiais, bet ir karininkai. Todėl visose varžybose galima skirti trijų grupių: karininkų, liktinių puskarininkų ir būtinos tarnybos karių pasirodymą.

Atskirose šakose kariuomenės dalys pasiekė šių laimėjimų:

1) Šaudymas iš karinių šautuvų ir pistoletų. Dalyvauja visų divizijų, karo aviacijos, kariuomenės štabo, karo technikos dalių ir P. L. P. karo mokyklos ekipos. Kiekvienoje ekipoje po 5 šaulius. Šautuvų ir pistoletų šaudymui 10-ies žiedų tarptautinis taikynys ir tarptautinės taisyklės. Laimėtojai: a) ekipiniame šaudyme iš šautuvų: I vietą ir pereinamą karininkų dovaną laimėjo III pėst. divizija, I vietą ir pereinamą lik. puskarininkų dovaną laimėjo II p. divizija, b) asmeniniame šaudyme iš šautuvų: I vietą ir asmeninę karininkų dovaną laimėjo 4 p. p. ltn. Bernadišius, II vietą ir asmeninę karininkų dovaną laimėjo 5 p. p. ltn. Balčiūnas, I vietą ir asmeninę lik. puskarininkų dovaną — 5 p. p. vrs. Balčiūnas, II vietą ir asmeninę lik. puskarininkų dovaną — 5 p. p. vrs. Karčiauskas. c) ekipiniame šaudyme iš 9 mm pistoletų: I vietą ir pereinamą karininkų dovaną — II pėst. divizija, I vietą ir pereinamą lik. puskarininkų dovaną — karo aviacija. d) asmeniniame šaudyme iš pistoletų: I vietą ir asmeninę karininkų dovaną — 6 p. p. ltn. Jankauskas, II vietą ir asmeninę karininkų dovaną — 5 p. p. ltn. Budrevičius, I vietą ir asmeninę lik. psk. dovaną — 6 p. p. vrs. Gurauskas, II vietą ir asmeninę lik. psk. dovaną — ryšių b-no j. psk. Stanislovavičius. II pėst. divizijos lik. puskarininkų grupė iš karinių šautuvų pereinamą dovaną laimėjo trečiąjį kartą iš eilės, tuo būdu dovaną pereiną II pėst. divizijos nuosavybėn.

2) Kamuolio žaidimai vyko rugpjūčio 10 ir 11 d. Krepšinio pusfinaly varžėsi: IV grupės nugalėtojas — Karo Mokykla su II grupės nugalėtoju — 3 art. pulko rajonu ir antroje poroje III grupės nugalėtojas — Klaipėdos įgula su I grupės nugalėtoju — Kėdainių įgula. Rezultatai: Karo Mokykla — 3 art. pulkas 48:14 ir Klaipėdos įgula — Kėdainių įg. 76:3. Finale laimėjo Karo Mokykla prieš Klaipėdos įgulą 26:9 (12:9) rezultatu ir laimėjo krašto apsaugos ministro pereinamą dovaną. Verta pažymėti Karo Mokyklos rinktinės gražų žaidimą. Komanda buvo šios sudėties: Andrulis, Adomavičius, Žerolis, Pr. Mažeika, Ilgūnas, Ginaitis, Latoža, Mažeika, Žalkauskas, Petrauskas. Krepšinio varžybos tarp kariuomenės ir Šaulių Sąjungos rinktinė baigėsi 31:23 kariuomenės naudai.

Futbolo pusfinaly: IV gr. nugalėtojas — karo aviacija laimėjo prieš I gr. nugalėtoją Kėdainių įgulą 9:1 ir Klaipė-

dos įgula (III gr.) prieš Marijampolės įgulą (II gr.) 5:2. Finale karo aviacija Klaipėdos įgulą nugalėjo rezultatu 2:0 (1:0). Futbolo varžybos tarp kariuomenės ir šaulių sąjungos rinktinė laimėjo šaulių sąjunga santykiu 3:2.

3) Žirginis sportas. Varžybose dalyvavo kavalerijos pulkai. Įvykdė kliūtines, kirtimo, dūrimo, džigitavimo rungtis. Pulko grupės varžėsi dėl pereinamų dovanų, o grupių dalyviai, laimėję pirmąsias vietas, gavo asmeninių dovanų. Kliūtinėse rungtyse I vietą laimėjo 1 gusarų pulko grupė, o kirtimo, dūrimo ir džigitavimo rungtyse pirmąsias vietas ir pereinamąsias dovanas laimėjo 3 dragūnų pulko grupė.

Kariuomenės vadas b. gen. Raštikis sveikina laimėjusį karį žygiuotoją

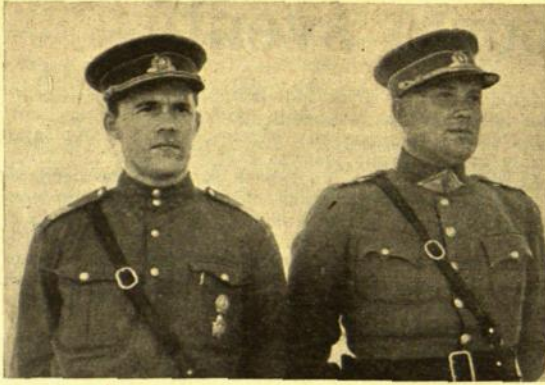
4. Modernioji penkiakova. Ši sporto sritis mums dar visai nauja. Nenuostabu, jei varžovų skaičius buvo mažokas. Sąlygos: 2500 m lauko kliūtinis jojimas, 300 m plaukimas laisvu stiliumi, fechtavimasis kardais, 5000 m bėgimas ir šaudymas iš 7,65 mm pistoletų į 3 min. laike pasirodantį žmogaus ūgio taikinį. Pirmą vietą laimi karininkas, gavęs mažiausiai baudos taškų.

2500 m kelią su 12 lauko kliūčių geriausiai prajojo ir I vietą laimėjo 7. p. p. j. ltn. Sergautis, parodęs 5:15 min. laiką, o antrą vietą laimėjo 7. p. p. ltn. Juškevičius, parodęs 5:35 min. laiką. Be baudos taškų, baigmę pasiekė net 6 raitininkai.

Plaukime I v. laimėjo ltn. Malinauskas (k. aviacija) per 5:15,8, II v. — j. ltn. Sergautis per 5:42,3 o III v. — j. ltn. Masiokas (4. A. P.) — 6:26,0. Plaukymą baigus, pirmoje vietoje vedė j. ltn. Sergautis su 3 baudos taškais, antroje — ltn. Juškevičius su 6 ir trečioje vietoje j. ltn. Masiokas su 8 baudos taškais.

Fechtavimo pusfinaly iškrito j. ltn. Sergautis ir ltn. Juškevičius, nors pirmose vietose tebevedė. Finale pirmąją vietą laimėjo 6. p. p. ltn. Urbietis, antrąją — 3 dragūnų pulko ltn. Mituzas, o trečiąją — 2 ulonų pulko j. ltn. Jančys. Arčiau pirmųjų vietų pasistūmėjo ltn. Mituzas ir j. ltn. Urbietis.

Šaudyme j. ltn. Sergautis ir ltn. Juškevičius nervai neišlaikė. Pirmasis gauna 16, antrasis 18 baudos taškų. I pirmąją vietą prasimuša 6 p. p. ltn. Mituzas, o į II — j. ltn. Urbietis. 4000 m bėgimų modernioji penkiakova baigiama šaip: I vieta — 3 dragūnų pulko ltn. Mituzas — 30 baudos taškų. II vieta — 6 p. p. j. ltn. Urbietis — 37 baudos taškai, III vieta — 4 p. p. ltn. Martišiūnas — 42 baudos taškai. Kaip nauja ir įdomi varžyba, modernioji penkiakova į save buvo atkreipusi visų sportininkų ir žiūrovų dėmesį.

Saudyme iš karinių šautuvų laimėję pirmąsias (puskarininkų) vietas: vrs. Balčiūnas (dešinė) ir vrs. Karčiauskas

5) Sportinė karininkų penkiakova. Irgi kariuomenės sporto staigmena. Sąlygos: rutulio stūmimas, 1500 m bėgimas, šuolis tolin įsibėgėjus, ieties metimas ir 200 m bėgimas. Vertinama taškais. Dalyvauja po 1 atstovą iš kiekvienos kariuomenės dalies. Sportinėje penkiakovoje daugiau dalyvių. Varžovų pasirengimas geras. Jų tarpe matyti vienodai stiprių įėjų ir iš anksto spėt kas laimės pirmąsias vietas — negalima. Po eilės varžybų ryškėja pirmų vietų laimėtojai: I vieta — 4. A. P. j. ltn. Slavickas, surinkęs 2897 taškus. Disko nustūmė 11,03 m., 1500 m išbėgo per 5:01,1 tolin nušoko 6,27, ietį numetė 51,72 ir 200 m išbėgo per 24,4 sekundžių. II vieta — 6. p. p. j. ltn. Bacevičius, surinkęs 2830 taškų, III vieta — 1. p. p. j. ltn. Gontis, surinkęs 2707 taškus.

6) Likitinių puskarininkų dešimtaka. Irgi staigmena. Sąlygos: 110 m kliūtinis bėgimas, šuolis su kartimi, rutulio stūmimas, 1500 m bėgimas, 100 m bėgimas, disko metimas, šuolis tolin, ieties metimas, 400 m bėgimas, šuolis į aukštį. Dalyvauja visos kariuomenės dalys. Vertinama taškais. I vieta — Karo Mokyklos kar. gr. Jaudegis, surinkęs 4894 taškus, II vieta — 5 p. p. psk. Barkauskas, surinkęs 4459 taškus, III vieta — 9. p. p. psk. Zaksas, surinkęs 4265 taškus.

7) Puskarininkų triakova. Sąlygos: šuolis į toli, rutulio stūmimas, 100 m bėgimas. Varžovai pasirengę ir stiprūs. I vieta — 6. p. p. vrs. Šurkus. Į toli nušoko 5,70 m, rutulį nustūmė 10,63 m ir 100 m išbėgo per 11,9 sek. Surinko 1607 taškus. II vieta — Karo Mokyklos kar. gr. Kondrackas. Į toli nušoko 5,83 m, rutulį nustūmė 9,84 ir 100 m išbėgo per 12,5 sek. Viso surinko 1451 tašką. III vieta — Karo Mokyklos kar. Matulevičius, surinkęs 1407 taškus.

8) Granatų finalinis svaidymas kareiviams. I vieta — 8. p. p. eil. Šerutis — 59,98 m, II vieta — asp. kand. Frankas — 58,75 m, III vieta — 1. p. p. eil. Jakužaitis — 58,25 m.

9) 5 km patrulio žygis. Dalyvauja visos kariuomenės dalys. Kiekvienos dalies patrulyje po 50 žmonių. Sąlygos: laimi toji dalis, kurios patrulis žygi atliks trumpiausiu laiku. Bet laimėjimui reikia, kad visi žmonės ateitų kartu. neišsiskleidę plačiau 50 m. I vieta — karo aviacija — 24:10,0 min., II vieta — 6. p. p. — 24:21,4 min., III vieta — 8. p. p. — 24:34,8 min.

10) 7 km žygis kareiviams. Pėstininkams — pilna pėstininkų apranga. Asmeniniai pirmąsias tris vietas laimėjo: I vieta — 8. p. p. j. kar. Bagdonas — 45:24,5 min., II vieta — 8. gr. Ratinas — 45:24,7 min., III vieta — karo policijos mokyklos j. kar. Vitkinas — 45:43,05.

7 km žygyje specialioms dalims — be krūvio, pirmąsias tris vietas laimėjo: I vieta — karo aviacijos mokinys mechanikas Savickas — 44:57,5 min., II vieta — 1. A. P. eil. Kujelis — 46:00,5 min., III vieta — 2 ulonų pulko eil. Bendikas — 46:46, min.

11) Estafetė 10×1500. Dalyvauja visos kariuomenės dalys. Po finalo rungčių pirmąsias tris vietas laimėjo: I vieta — karo technikos dalys — 47:21,1 min., II vieta — Karo Mokykla — 47:49,0 min. ir III vieta — 6. p. p. — 48:00,2 min. Gražų užbėgimą parodė karo aviacija ir 7. p. p. tačiau pristigęs gerų paskutinių bėgėjų, karo aviacija turėjo pasitenkinti ketvirtą, o 7. p. p. penktą vietą.

12) Estafetė 10×200 m. Dalyvauja visos dalys. Finaliniam užbėgime laimėjo: I vieta — Karo Mokykla — 4:02,9 min., II vieta — 7. p. p. — 4:11,3, III vieta — karo aviacija — 4:12,2.

13) Plaukimo estafetė 3×100 m. Įvykdyta Kūno Kultūros Rūmų plaukykloje. Dalyvavo 60 plaukikų, iš kiekvienos dalies po 1 karininką, puskarininkį ir kareivį. I vieta — karo aviacija. Laikas — 4:42,1 min., II vieta — 7. p. p. Laikas — 4:44,0 min., III vieta — 3. p. p. Laikas — 4:49,5 min.

14) Šuolis į toli kareiviams: I vieta — 1. p. p. eil. Mečinas — 6,20 m, II vieta — Karo Mokyklos asp. kand. Sobieckis — 6,18 m., III vieta — Karo Mokyklos kariūnas Baltutis — 6,14 m.

15) Kareivių šokimas į aukštį: I vieta — Karo Mokyklos kar. Parancevičius — 1,70 m, II vieta — šaulių sąjungos eil. Virkutis — 1,67 m., III vieta — eil. Jakužaitis. — 1,67 m (peršoko iš trečiojo karto).

16) Dalų pirmumo nustatymas. Kiekvienas grupinis dalies ar paskiro sportininko laimėjimas buvo vertinamas taškais iki pirmųjų 10 vietų. Taškų skaičius ne visiems laimėjimams vienodas. Sunkesniai laimėjimui buvo skiriama ir daugiau taškų. Grupių ir paskirų sportininkų laimėtus taškus susumavus, buvo išvestas kariuomenės dalių pirmumas. Pirmąsias šešias vietas iškovojo ir gavo dovanas šios kariuomenės dalys: I vieta — Karo Mokykla, surinkusi 141 tašką, II vieta — Karo Aviacija, surinkusi 110 taškų, III vieta — 6. p. p., surinkęs 104 taškus, IV vieta — 7. p. p., surinkęs 93 taškus, V vieta — 1. p. p., surinkęs 85 taškus, VI vieta — 8. p. p., surinkęs 81 tašką.

Gražus kariuomenės sporto varžybų metu oras sutrukdavo kiekvieną dieną per 2000 žiūrovų. Varžybas baigus, rugpjūčio 14 d. 18 val. 20 min. sportininkai išsiriškavo dovanų įteikimui ir kariuomenės sporto šventės uždarymui. Paskutinių varžybų stebėti buvo atvykęs einaš krašto aps. ministro pareigas kariuomenės vadas b. gen. Raštikis, Kariuomenės Štabo viršininkas b. generolas Černius, vyriausiasis kariuomenės sporto šventės vadovas b. generolas Vitkauskas ir daug kitų aukštų karininkų. Pirmąsias vietas laimėjusiems b. gen. Raštikis įteikė dovanas.

Respublikos Prezidento dovaną už I vietą laimėjo P. L. P. Karo Mokykla, ministro pirmininko dovaną už antrąją vietą laimėjo karo aviacija, krašto aps. ministro dovaną — 6 p. pulkas, kariuomenės vado dovaną už ketvirtąją vietą — 7 p. pulkas, Kariuomenės Tiekimų viršininko dovaną už penktąją vietą — 1 p. pulkas, ir Kariuomenės Štabo viršininko dovaną už šeštąją vietą — 8 p. pulkas. Daug pereinamų ir asmeninių dovanų išdalyta už bendrus žaidimus. Viso išdalyta 120 dovanų.

Kariuomenės sporto šventę uždarydamas, kariuomenės vadas b. generolas Raštikis pasakė šio turinio kalbą: „Garbingi kariai ir šios sporto šventės dalyviai. Keletą dienų pasportavę, šią šventę baigę išsiskirstote vieni laimėję dovanas, kiti su viltimi jas laimėt. Bet išsiskirstote ne kaip priešai, o per sportą vieni kitus dar arčiau pažinę draugai. Nuo paskutinės kariuomenės sporto šventės iki šios sporto šventės buvo ilgesnė pertrauka. Tačiau ateity kariuomenėje sportas turės plėstis. Gal prisieis įnešti dar kai kurių korektyvų. Šia proga sveikinu visus sportininkus, laimėjusius ir nelaimėjusius, kartu su vyriausiu šios šventės vadovu b. generolu Vitkausku. Sporto šventę baigsime sušukdami mūsų Tėvynei Lietuvai tris kartus valio“.

Orkestrui griežiant, tūkstantinė, sportiškai marguojanti minia, sugiedojo Tautos himną. Dovanas nešini, pakeltomis galvomis, lakia sportiška dvasia pro kariuomenės vadą ir svečius paradu pražygiavo sportininkai. Kariuomenės sporto aikštynas ištuštėjo. Ryždamiesi kitais metais gausesniai pasirodymui, sportininkai išvažinėjo į savas įgulas.

Nors ir po ilgokos pertraukos, karių fizinio pajėgumo ir ištvermės manifestacijos šventė praėjo labai gražiai, atnešusi vertų laimėjimų.

Ltn. Namajūnas

NUOTAIKINGAS POBŪVIS TŪKSTANTINIO „KARIO“ NR. PROGA. Rugpjūčio 13 d. vakare Šaulių Sąjungos salėje įvyko „Kario“ redakcijos surengtas pobūvis spaudos atstovams ir „Spindulio“ spaustuvs techniškajam personalui. Buvo atsilankę visų dienraščių ir kitų žymiųjų laikraščių bei žurnalų redaktoriai, du Amerikos lietuviai laikraštininkai J. Valaitis ir J. Krūžė, o taip pat ir Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo skyriaus vadovybė su karinės spaudos redaktoriais ir skyriaus bendradarbiais. Visoje eilėje nuoširdžių susirinkusiųjų žodžių buvo pabrėžtas mūsų karinės spaudos laimėjimai, mūsų vis sklandesnis ir glaudesnis bendradarbiavimas su bendrąja spauda įvairiomis kariuomenės gyvenimo ir didesnių jos darbų progomis. Natūrali, sąmoninga savosios kariuomenės pagarba ir meilė buvo justis iš visų nuoširdžių spaudos atstovų, Amerikos laikraštininkų lietuvių ir techniškojo darbo „Kario“ bendradarbių pareiškimų. Pobūvis truko per trejetą valandų.

Iškilminga diena Grinkiškyje

Kariuomenės ir visuomenės šventės bei ginklų įteikimai miestuose, miesteliuose ir bažnytkaimiuose virsta nauja, gražia, lietuviška tradicija. Tatai džiugina kiekvieno lietuviuo širdį, nes tuo tauta įrodo prisirišimą, pagarbą ir meilę Lietuvos kariui.

Rugpiūčio 15 d. Grinkiškyje Lietuvos Nepriklausomybės 20 metų proga buvo kariuomenės ir visuomenės šventė, į kurią atvyko žemės ūkio ministras J. Tūbelis, Kariuomenės Sta-

ginklas — tikrasis laisvės laidas! Tarp kitko, p. ministras pacitavo Tautos Vado Valstybės Prezidento mintis apie kariuomenę: Ji ne tik gina, bet ir auklėja. Kariuomenė — tikroji mokykla ir auklėtoja. Baigdamas, min. Tūbelis visus dalyvius pasveikino vyriausybės vardu ir nuoširdžiai padėkojo už malonų priėmimą. Kalba palydėta smarkiais plojimais ir nenutrūkstamais valio. Plk. Šarauskas savo žodyje priminė partizanų žygius 1919—1920 m. ir dabartinio Laisvės Varpo įrašą. Anot plk. Šarausko, jau Nepriklausomybės kovų metu visa tauta suprato reikalą padėti kariams. Be to, plk. Šarauskas sveikino ir dėkojo Kariuomenės Štabo vardu. Plk. Saladžius, kreipdamasis į karius ir šaulius, priminė jiems giliai prasmingus žodžius: „Be reikalo nepakelk, be garbės nenuleiak!“ Ginklas ne žaislas: jis vartojamas gimtajai žemei ginti — ir tik su viršininko žinia! „Taigi ginkluokimės medžiagiais ginklais — plienu — ir dvasiniais ginklais — visokiopu dvasios gerųjų galių ugdymu“, — pareiškė Ginkluotoms Krašto Pajėgoms remti Grinkiškio v. komiteto pirmininkas teisėjas J. Masaitis. — Amerikos lietuvis žurnalistas Valaitis ta proga kariams pareiškė: „Mes irgi su jumis buvome, esame ir būsim! Mes esame prisirišę prie karių ir šaulių, — kaip simpatingiausių organizacijų narių“.

Po kalbų sekė gražiausias ir įdomiausias šventės momentas — ginklų įteikimas. Pirmuosius kelis šautuvus įteikė min. Tūbelis. Šautuvus ir kulkovaidžius kariams ir šauliams aukėjo šie valsčiai: Grinkiškio v. — 55 šautuvus (31 — 3 pėst. pulkui, 14 — 2 artil. pulkui ir 10 — šaulių būriui), Krakų v. — 31 šaut. ir 1 lengv. kulkov. (19 šaut. ir 1 kulkv. — šauliams ir 12 šaut. — 3 pėst. pulkui), Gudžiūnų v. — 14 šaut. (šauliams ir 1 kulkov. — 3 p. p.), Šaukoto v. — 12 šaut. šauliams ir Vosyliškių būrio vadas — 1 šautuvą savo būriui. Su paaukotais ginklais kariai ir šauliai iškilmingai pražygiavo pro tribūną. 3 pėst. pulko kariai pademonstravo „priešo puolimą“, telefono ir optinių aparatų veikimą, ryšį šunimis ir karveliais. Čia pat buvo pritaistyti garsiakalbiai, kuriais svečiams viskas buvo aiškinama. Sunk. artilerija paleido kelis šūvius.

Apyvakarėj pievoje, prie Šušvės upelio, buvo bendros vaišės. Kariai neužmiršo savo virtuvės, kurios patiekalai visuomenei labai patiko. Vaišių metu visus linksmino 3 p. p. orkestras ir dainos. Į atsiveikinimo vaišės buvo pakviesti ir aukštieji svečiai. Čia vėl pasakya daug nuoširdžių kalbų.

Osm.—Spr.

Gėlių vainikais papuošti kariuomenei ir šauliams padovanotieji šautuvai

bo Spaudos ir švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauskas, šaulių S-gos vadas plk. Saladžius ir kiti aukštieji svečiai. Šventės metu kariams ir šauliams įteikta dovana — 113 šautuvų ir 2 lengv. kulkovaidžiai.

Jau iš pat ryto žmonių būriai iš visų apylinkių skubėjo į Grinkiškį. Gyventojai visus namus papuošė žalumynais, vainikais ir tautinėmis vėliavomis. Gatvėse ir ant vartų buvo iškabinti plakatai su užrašais — „Sveika, vyriausybe, ir brangūs kariai!“ — „Brangūs kariai, mes su Jumis!“ — „Ginklų, drąsa ir pasiryžimu laiduosim Tėvynei laisvę!“ ir kt. — Buvo matyti ir kariuomenės išleistų plakatų.

Rugpiūčio 14 d. į Gudžiūnus atvyko kariai pėstininkai ir artilerininkai. Gudžiūnuose kariai buvo nepaprastai šiltai sutikti. Dar didesnės minios ir dar didesniu entuziazmu kariai buvo sutikti Grinkiškyje. Mažos mergaitės karius pasitiko su gėlėmis. Prie vartų karius visuomenės vardu pasveikino Lietuvos Nepriklausomybės 20 metų sukakčiai minėti vietinio komiteto pirmininkas agr. D. Vasarevičius. Į pasveikinimą atsakė ir karių vardu padėkojo ltn. E. Akelis, priminęs, kad „mūsų visų tikslas — laisva, stipri, nepriklausoma Tėvyne“. — Trumpo poilsio metu vietos šaulės karius pavaišino. Pasilsėję ir pasistiprinę, kariai nužygiavo į aikštę. Čia buvo vyriausybės ir aukštųjų svečių sutikimas. Be karių, išsirikiavę aikštėje stovėjo šauliai, skautai, jaun. ūkininkai, ugniagesiai ir neorganizuota visuomenė.

Po pamaldų ir trumpos pertraukos iškilmės tęsėsi prie žuvusiųs dėl Lietuvos laisvės paminklo. Uždėta vainikų ir pasakya kalbų. Apie 14 val. buvo iškilmingas šventės atidarymas. „Kariai geriausia dovana — jo ištikimiausias draugas — ginklas“, — atdarydamas šventę, pareiškė Seimo atstovas A. Jučas. Min. J. Tūbelis, džiaugdamasis švente ir trumpai apžvelgdamas lietuvių tautos priespaudą, — pabrėžė, jog visa tai esą įrodymas, kad mokama prie laisvės prisirišti, ją pamilti ir branginti. Toliau p. ministras pareiškė, kad laisvė — brangus daiktas ir kad pasikėsintojų prieš tautos laisvės šiais laikais netrūksta. Laisvei saugoti kariuomenei esą reikalingi ginklai. Jų kariuomenei niekad nebūsią per daug, nes

Deda vainiką prie žuvusiems paminklo Grinkiškyje

Mūsų metinės šventės

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS RINKTINĖ

Rugpiūčio 14 d. priešlĒktuvinės apsaugos rinktinė šventė savo metinę šventę.

Šios moderniosios ginklų dalies praeitis gana trumpa — jos nevainikuoja kautynės dėl Nepriklausomybės ar kiti įvykiai, nes ji dar labai jauna. Tačiau priešlĒktuvinių nors ir trumpą gyvenimą vainikuoja kuklus ir įtemptas darbas, besirengiant ateities žygiams ir netikėtumams.

Pirmosios rinktinės kūrimosi ir gyvenimo dienos nebuvo jau taip lengvos: trūko tinkamo kadro, atitinkamų būstinių, įrengimų ir kt., bet šis kelių metų laikotarpis beveik jau visas šias negeroves pašalinio. Dabar priešlĒktuvininkai aprūpinti moderniais ginklais, tinkamais įrengimais ir geru kadru. Išaugo ir susiformavo į stiprų ginkluotų pajėgų vienetą mūsų Tėvynei ginti, lygiai kaip ir kiti kariuomenės daliniai.

Rinktinėje karių parengiamasis darbas verda smarkiu tempu. Per žiemos sezoną praeinamos teoretinės žinios, o kiekvieną pavasarį Palangos poligone sudunda zenitinės patrankos, sukala oerlikonai ir priešlĒktuviniai kulkosvaizdžiai. Čia rinktinės vyrai praktiškai atlieka šiam moderniam ginklui atitinkamai įgytas teoretines žinias, taiso klaidas, rengiasi iš tikrųjų pastoti kelią prieš lĒktuvams, pasikėsinusiems prieš mūsų tėvų žemę.

Šiais metais visus Palangos vasarotojus nustebino galingų prožektorių šviesų stulpai. Čia zenitinė artilerija atliko naktinius šaudymų pratimus į lĒktuvus. Visais metais šaudymus sekusi karinė vadovybė liko įsitikinusi, o praktika tai parodė, kad zenitinė artilerija ir visi kiti priešlĒktuviniai ginklai savo paskirtį atlieka ir ateity atliks tinkamai.

PriešlĒktuvinę apsaugos rinktinę pažįsta ir žino beveik visos Lietuvos organizacijos ir mokyklos, nes juos ekskursijomis yra aplankiusios rinktinė. PriešlĒktuvininkai nuosirdžiai ekskursijas priima, aprodo ir, kiek galima, pademonstruoja moderninių priešlĒktuvinių ginklų veikimą. Kiekvienas aplankiusis lieka įsitikinęs, kad čia, prie šių modernių ginklų, vyrai tikrai dirba atsidėję.

Šiais metais per buvusią rinktinės aikštėje A. Panemunės visuomenės ir kariuomenės šventę rinktinė iš pradžių mokyklų mokytojų, mokinių ir visuomenės gavo šautuvų ir kt. ginklų. Atitinkami įrašai ant dovanotų ginklų parodo, kad visuomenė kartu žengia su rinktinės kariais prieš bendrą Tėvynės priešą.

Savo kadru papildyti yra mokomoji komanda su dviem klasėmis, zenit. artilerijos ir oerlikonų — kulkosvaizdžių. Komanda išleidžia kas kartą vis geriau parengtus kadrus, nes ji rinktinę atvyksta tarnauti vis daugiau su didesniu išsilavinimu vyrų. Ir iš tikrųjų, didelis % karių turi aukštesnį ar net aukštąjį mokslo cenzą. Mokomoji komanda kartu yra lyg ir dainų mokykla. Čia nuolat skamba lietuviškoji daina.

Stengiantis geriau sustiprinti pasyviąją priešlĒktuvinę apsaugą, suformuota pasyvė kuopa, kuri jau spėjo išleisti nemaža puskarininkių ir kareivių degazuotojų.

Iš kultūrinių ir ekonominių vienetų pažymėtina gana turtinga kareivių biblioteka, knygrišykla, karininkų ir puskarininkių ramovės, taupomoji-skolinamoji kasa, karių krautuvė, ugniagesių komanda, kuri gana gražiai pasirodė anąmet gesinant Ūkio Banko namų gaisrą.

Be kasdieninių užsiėmimų, rūpinamasi ir kultūriniais karių reikalais. Į rinktinę kariais pareina daug įvairiausių laik-

raščių ir žurnalų. Dažnai rengiamos ekskursijos į įvairiausias Lietuvos vietas. Be to, nepraeina nė vienas parados ar iškilmingesnis kariuomenės pasirodymas, kuriame nedalyvautų ir priešlĒktuvinė apsauga.

PriešlĒktuvinei apsaugai nuo pat įsikūrimo vadovauja plk. Povilas Alanta (Babickas), o zenitinei grupei plk. lt. Juozas Lavinskas.

Šių metų šventės iškilmingose pamaldose ir iškilmes dalyvavo ir atitinkamą kalbą pasakė einas krašto apsaugos ministro pareigas kariuomenės vadas b. gen. Raštikis.

Psk. J. Mažrimas

3 DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS

Rugpiūčio 15 d. 3 dragūnų Geležinio Vilko pulkas šventė metinę šventę. Kadangi tuo laiku pulkas buvo Gaižiūnų poligone, tai ir pati šventė buvo švenčiama poligono laukuose. Prieš kelis metus buvo atgaivintas dragūnų pulkas. Pulkuvių kūrmosi sąlygos buvo nepavydėtinos: nebuvo nei kareivių, nei arklidžių bei kitų pastatų. Tačiau vyriausybės dėka ir pulko vadovybės bei dragūnų darbštumu, dragūnų pulkas sugebėjo įsikurti nė kiek neblogiau, kaip ir kiti pulkai. Išdygo naujos arklidės, kareivinės, salės ir kiti reikalingi pastatai. Duobėtas rajonas imta lyginti ir gražinti: išvesta nauji takai, naujos alėjos, kurios rajono vaizdą visai pakeitė. Tie, kurie pulko rajoną anksčiau matė, dabar jo negalėtų pažinti. Praeitais metais rugpiūčio 15 d. pulkui buvo iškilmingai įteikta „Geležinio Vilko“ vėliava su įrašu: „Kovon dėl Lietuvos laisvės ir garbės“.

Per šiuos kelis pulko gyvavimo metus ypačiai daug dėmesio buvo kreipta į tinkamą kareivių ir jų vadų paruošimą kautynėms. Be įvairių lauko pratimų visam pulkui, karininkams ir puskarininkams buvo rengiami taktiški žaidimai prie žemėlapių, skaiticos paskaitos bei pranešimai iš kavalerijos srities.

Be šio tiesioginio savo uždavinio, pasiruošimo kautynėms, dragūnų pulkas neužmiršo ir kitų sričių, pavyzdžiui: karių kultūrinio darbo, raitųjų bei šaudymo sporto ir t.t. Pulkas turi savo skaityklą, kur kariai gali paskaityti įvairių laikraščių, žaisti šachmatais bei kitais žaidimais, tuo kultūringai praleidami atliekamą laiką. Yra nuosava kareivių biblioteka, kurioje yra nemaža įvairių knygų. Pulkas turi savo kino aparatą ir dažnai įvairiomis filmomis pajavairina karių gyvenimą. Taip pat, ar tai savo jėgomis, ar pasikviečiant vietinį šaulių teatrą, rengiami vaidinimai, koncertai, po kurių kariai su savo kvies-tais svečiais turi progos pasilinksinti.

Neužmiršti dragūnų pulke ir kūno kultūros reikalai. Dragūnai, be savo tiesioginio raitųjų sporto, užsiima šaudymu bei lengvąja atletika. Raitųjų ir šaudymo sporte sugebėjo pralenkti net savo senesnius draugus. Taip, šiais metais Klaipėdoje dragūnai galutinai nuosavybėn laimėjo Respublikos Prezidento pereinamąją kavalerijos pulkams dovaną — „Gloria“, įsteigtą 1929 m. Kadangi dragūnai šiais metais ją laimėjo trečią kartą iš eilės, tai tuo pačiu ji perėjo dragūnų nuosavybėn. Kaune, dragūnų pulko karininkų ir puskarininkių grupės olimpinuose jojiniuose, laimėjo po aukso medalį. Taip pat šiais metais šaudyme iš pistoletų dragūnų pulko karininkai iš eilės trečią kartą laimi tarp kavalerijos pulkų varžybas ir gauna nuosavybėn kavalerijos viršininko pereinamąją dovaną.

Nuo pat pulko atgaivinimo pradžios iki šių dienų pulkui vadovauja gen. št. plk. lt. Rėklaitis.

Ltn. Gudelevičius

PriešlĒktuvinės Apsaugos Rinktinės karių vaišės savo metinės šventės diena

Amerikos lietuviai ginkluoja mūsų kariuomenę ir šaulius

13

Brangi Amerikos lietuvių dovana įteikta Šaulių Sąjungai

Rugpjūčio 12 d. lakūnas Povilas Šaltenis Amerikos lietuvių dovanotoju lėktuvu atskrido iš Palangos į Kauną ir čia iškilmingai lėktuvus buvo įteiktas Šaulių Sąjungai, kaip pirmasis jos organizuojamos aviacijos vienetas.

Lakūną aerodrome gražiai sutiko Šaulių Sąjungos aviacijos būrys, Kauno, Aleksoto, „Maisto“ ir kiti įgulos šaulių daliniai, spaudos atstovai, karo ir civiliniai lakūnai ir nemaža žmonių. Sutikime dalyvavo Kariuomenės Štabo viršininkas b. gen. Černius ir karo aviacijos štabo viršininkas gen. št. plk. Rapšys.

Kauniškių sutiktas lak. Povilas Šaltenis Kauno aerodrome J. Krūžės nuotr.

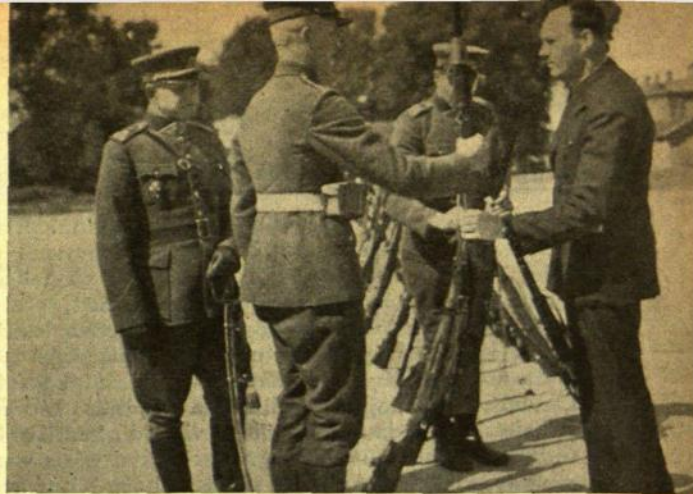
Lėktuvui nusileidus ir su nuoširdžiomis ovacijomis sutikus išlipantį lakūną, Povilas Šaltenis pirmiausia perskaitė lėktuvo perdavimo aktą, kuriuo Amerikos lietuvių Darius-Girėno klubas, plačiosios Amerikos visuomenės parama įsigytąjį sportinį lėktuvą padovanojo Lietuvos Šaulių Sąjungos steigiamai aviacijai. Už didžią dovaną visų susirinkusių vardu padėkojo Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, kurio įsakymu lėktuvą priėmė šaulių aviacijos būrio vadas kpt. Krasnickas. Pirmasis šaulių Sąjungos lėktuvus pakrikštytas „Sakalo“ vardu. Lėktuvo krikštąteviais buvo p. Černienė ir plk. Saladžius, kuriuos abu tuoj po krikšto smagiai paskraidino pirmuoju šaulių Sąjungos aviacijos lėktuvu pats Povilas Šaltenis.

Lakūno sutikimo ir lėktuvo įteikimo iškilmės pasibaigus, lėktuvą atgabenisiam svečiui Karo Aviacijos Karininkų Ramovėje buvo surengtas kulkas, nuoširdus priėmimas, kurio metu Povilas Šaltenis buvo apdovanotas šaulių žvaigžde.

Šis pirmasis užjūrio brolių lietuvių padovanotas lėktuvus mūsų Šaulių Sąjungos aviacijai bus dar didesniu akstiniu, kad ji artimiausioje ateityje tikrai galės pasirodyti lietuviškojoje padangėje ir su savo oro pajėga bei aviacinio sporto plėtimo priemone. Reikia tikėtis, kad ateinančiais metais, švęsdama savo dvidešimtmetį, Šaulių Sąjunga pasirodys jau ne vien su šiuo pirmuoju savo lėktuvu.

A. G.

Kariuomenės Štabo viršininkas b. gen. Černius sveikinasi su P. Šalteniu

AMERIKIEČIAI LIETUVIAI PADOVANOJO 2 PĖST. D.L.K. ALGIRDO PULKUI ŠAUTUVŲ. Rugpjūčio 13 d. 12 val. 2 pėst. pulko aikštėje buvo ginklų įteikimo iškilmės. Aikštėje išsiriavusi mokomoji kuopa ir pulko orkestras laukė svečių. Lygiai 12 val. pasirodė amerikiečiai lietuviai, dalyvaujant 2 pėst. pulko vadui plk. Tumui, Sąjungos Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti atstovams: ats. plk. Augustauskui ir Kl. Damašui. Svečiai buvo sutikti maršu.

Amerikiečių lietuvių aukotojų vardu kalbėjo p. Jonas Valaitis. Savo kalboje pabrėžė: „Aš amerikiečių lietuvių vardu įteikiu jums tą įrankį, kuriuo jūs galėsite apginti mums taip brangią Tėvynę Lietuvą. Jei Tėvynę išties pavojus, tai ir mes patys atvažiuosime ir tuo pačiu ginklu jums padėsime ją apginti. Mes budėjome ir budėsime. Mūsų broliai kariai — mes visuomet būsim su jumis...“ Tarp kitko kalbėtojas pažymėjo, kad Amerikos lietuviai yra visada pasiruošę padėti savo Tėvynę Lietuvai moraliai ir materialiai. Po kalbos p. Valaitis įteikė kariams 49 amerikiečių lietuvių padovanotus šautuvus. Pulko vadas plk. Tumas algirdėnų vardu padėkojo už brangią dovaną ir prašė perduoti padėkos žodžius visiems aukotojams ir priminė, kad algirdėnai mokės tinkamai dovanotus šautuvus pavartoti savo Tėvynės gynimui. Taip pat padėkos žodį tarė Sąjungos Ginkluotoms Krašto Pajėgoms Remti atstovas ats. plk. Augustauskas.

Šautuvus aukojo šios Amerikos lietuvių organizacijos bei kolonijos, Ohio — lietuvių visuomenė — 7 šautuvus; Waterbury, Conn. lietuviai — 7 šautuvus; Susivienijimas Lietuvių Amerikoje Pittson, Pa. — 1 šautuvą; Elizabeth, N. Y. lietuviai — 10 šautuvų; Bayonne, N. Y. lietuvių visuomenė — 4 šautuvus; Brooklyno Lietuvos Nepriklausomybės Budėjimo komitetas — 3 šautuvus; Ansonia Coon, lietuvių visuomenė ir tos kolonijos Viln. Vad. S-gos skyrius — 4 šautuvus; New Britain, Coon. Viln. Vad. S-gos skyrius — 3 šautuvus ir Amsterdamm, N. Y. lietuvių kolonija — 10 šautuvų. Šiose ginklų įteikimo iškilmėse kartu dalyvavo ir kitas Amerikos lietuvis p. Krūžė.

Kartu su amerikiečiais įteikė Lietuvos Karininkų Ramovės tarnautojai 2 šautuvus. Įteikė atstovas p. Sakavičius. Po įteikimo iškilmių ir pulko vado kalbos svečiams buvo sušuktas garsus valio ir sugiedotas Tautos himnas. Kariai su gautais šautuvais pražygiavo iškilmės maršu. Viso įteikta 51 šautuvus.

Psk. A. Burba

Lietuvos kariuomenė ir Lietuvos visuomenė

Rašo Jonas Valaitis, redaktorius, Amerikos lietuvių laikraštiniškas, Lietuvių Radijo Vedėjas New Yorke

Lietuva yra viso pasaulio lietuvių motina. Ji neurtinga, maža, bet maloni. Kiek jos kaimynai yra dideli, tiek jų apetitai tą Lietuvą praryti aiškiai matomi. Bet... Lietuvis, nežiūrint kur gimęs, yra tos mažos Lietuvos sūnus. Jis už tėvų žemę, greta jos karžygių, kovos už ją, nežiūrint kur jis begyvens. Permaža mūs lietuvių, o perdaug mūs priešų, kad vien Lietuvos gyventojams paliktume rūpintis Lietuvos reikalais. O perdaug mūs tikslai vienodi, kad išeiviai, sudarą trečdalį mūs tautos Amerikoje, o pusę visam pasauliui, kiekvienas eitume savais keliais. Kitur gyvenantiems lietuviams perdaug artima yra Lietuvos kariuomenė, kad su ja nebendratume. Juk užsieny gyvenęs lietuviai ir yra karys, nes jis už lietuvių kovoja. Ir kovoja nelengvai, nes gyvena aukščiausios kultūros, skatinančios nutautėti, prieglobsty. Laimė dar, kad Lietuva sparčiai kultūreja. Tas išeiviui padeda jausti tą, kas aukščiau pasakoma ir už tai turi daugiau progų kovoti.

Laivu į Lietuvos pajūrį

Štai, išeivis už lietuvių kovotojas vieną gražią dieną Lietuvos Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus raštinės vedėjo majoro S. Narušio pakviečiamas dalyvauti ekskursijoje su 500 karių ir pusantro dešimties karininkų, aplaukioti laivu ir pamatyti Lietuvos pajūrius iš Kauno laivo „Vilnius“ į Nemuno krantus iki Klaipėdos, o iš Klaipėdos Lietuvos karo laivu „Prez. Smetona“ iki Palangos. Tiek šių žodžių rašytojas, tiek jo ilgų metų kolega, taip pat New Yorko žurnalistas, „Vienybės“ redaktorius Jonas Krūzė, diplomuotas New Yorko laikraštinių fotografijos fotografas, sutinka leisti į kelionę didžiausiu malonumu. Taigi, „įstojame į kariuomenę“ ir keliaujame iš Kauno Nemunu žemyn.

Lietuvių kompozitorių melodijos iš karo dūdų orkestro

Laivas „Vilnius“ nemažas ir greitas. Nemuno pakrantės ideališkai gražios. Praplaukiame raudonais stogais žaliuose medžiuose paskendusius šimtmėtinės pils ir pakrantėse modernėjančius miestelius. Mūs kariai dainuoja, Nemuno pakrantės aidai. Aidai virsta originaliais Lietuvos kaimo sūnaus garsais, kurie sveikina kariuomenę. Ir kaip nesveikins? Juk plaukia jo sūnus, brolis, draugas, kuris tik vakar buvo ūkininkas, rytoj, kai iš kariuomenės išeis, bus šaulys, ir padės tyliu būdu, be demonstracijų, ginti Tėvynę.

Laive yra ir orkestras. Tai dūdų karo orkestras. Kai užtraukia — girdėt už kelių kilometrų. Jaudina triūbomis išreikštas tų panemunių sūnaus, jauno lietuvio kompozitoriaus melodijos: lietuviški valsai, labai romantingi, stiprūs maršai, labai karingą ūpą kelia; malonios, švelnios, kai kada per daug verkiančios liaudies melodijos — jaudina.

Praplaukiame Kulautuvą, naują, moderniškai tvarkomą Kauno kurortą, praplaukiame Vilkiją, istoriškąją Veliuoną, kurios Gedimino kalną aiškiai mato me, jau rytuose lieka ir Seredžius, pagaliau, ir Jurbarką.

Sustojame Klaipėdos krašto pirmajame uoste Smalinukuose.

Bitėniečiai vaišina karius

Sustojam Bitėnuose pas Mažosios Lietuvos Patriarchą Martyną Jankų, pasveikinti už lietuvių kovotoją, jo 80 m. amžiaus proga. Čia pat Bitėnų kaimas visus kariuomenės per 500 vyrų ir mus pavaišino ir gerai priėmė. Niekad netikėjau, kad Lietuvos visuomenė, ypatingai Klaipėdos krašte, taip Lietuvos kariuomenę mylėtų.

Toliau leidžiamės jau platesniu ir gilesniu Nemunu. Praplaukiame Prūsų pusėj gražiąją Tilžę, lietuvių spaudos lopšį, dešinėj mažą, bet modernišką Panemunę. Stojam Rusnėj, vėliau traukiame per Kuršių įlanką į Nidą. O, tai vieta, kurią reikia kiekvienam pamatyti. Apie ją daug rašyta, bet dar permažai! Kopus, aukšti baltutėlio smėlio, kuris miltais turėtų būti vadintas, kalnai, sukelia didingumo jausmą. Orkestrui režiant, kad net žemė dreba, Žemaičių pajūriui žengia kariai džūkai, aukštaičiai, kapsai, zanavykai, ir patys žemaičiai. Gražiosios Nidos gyven-tojai galvomis ar rankomis pritaria kariuomenės maršams. Aplankėme sklandymo mokyklą. Jos instruktoriai pademonstravo lėktuvus be motory, kurie labai karius sudomino.

Iš Nidos laivas išilgai Kuršių marių piauja į Juodkrantę, labai simpatingą ir jaukią vasarvietę, kurios uoste pasitiko veik visi vasarotojai. Už tai mūs orkestras jiems gražiai pagriežė. Bet reikia skubėti. Traukiam į Klaipėdą. Man iš Atlanto į Klaipėdą atvykus nebuvo progos tokio gražaus vaizdo gauti, kokį gavau iš Lietuvos vandenių įplaukdamas. Išsirikiavę kariai peržygiavo Klaipėdą, grieždami gražius lietuviškus maršus ir kapinėse uždėjo vainiką žuvusiems už Lietuvos laisvę karius. Vainiko gėlės suvežtos iš visos Lietuvos ir uždėtos nuo visos kariuomenės. Majoras Narušis pasako kalbą, kuria sustiprina visų karių jausmus. Kariai nužygiuoja į Klaipėdą esantį pulką, kurio svečiais ir lieka nakčiai.

Kitą rytą vėl orkestro maršams kojas padedant kelti, mūs vyrai žengia į karo laivą „Prez. Smetona“, kuriuo nuplaukiame į Palangą. Ten atostogauja 7000 žmonių, tai gal pusė atėjo į tiltą pasitikti. Vanduo Palangoj buvo šiltesnis ir bangos didesnės negu Nidoje, kurioj vanduo buvo it šaltinio. Ir kai reikėjo skirtis, buvo labai skaudu, nes taip trumpai, o taip arti su Lietuvos kariais susidraugavome.

Prieš atsiskirsiant aplankėme šaulių, Mokytojų ir Agronomų stovyklą Palangoj, kur irgi buvom labai maloniai priimti.

„Kario“ redaktorius kpt. Urbanavičius ir mudu su Krūze likome Palangoj, o kariai grįžo laivu į Klaipėdą ir Kauną.

Amerikos lietuvių ginklai kariuomenei

Vos spėjom grįžti į Kauną, tuoj tenka Kaune, Šančiuose, įteikti Amerikos lietuvių dovanotuosius 49 šautuvus 2 pėst. pulkui. Priėmimo ceremonijose pasakytose kalbose daug meilės Amerikos lietuviams parodė pulko vadas plk. Tumas ir ats. plk. Augustas.

Pasiryžusiųjų niekas nenugalės

Atsargos viršila Juozas Pampalas gimė 1898 m. gegužės 15 d. Kauno aps. Garliavos miestelyje. Dalyvavo kautynėse su lenkais, bermontininkais ir bolševikais nuo 1919 m. balandžio 20 d. iki Nepriklausomybės karų pabaigos.

Audringais karų metais Juozas Pampalas gyveno Garliavos miestelyje. 1919 m. sausio 13 d. jis, susitaręs su keliais vyrais, nutarė stoti į besikūriantį Lietuvos kariuomenę savanoriais. Senas tėvas ir motina leido savo vienintelį sūnų kovoti dėl Lietuvos laisvės. Senelėi ašaroms byrant ir ruošiant sūnui kas reikalingiausia žygiui, senas tėvas drebančiomis rankomis palaimino sūnų. Panašūs išgyvenimai buvo ir kitų drauge vykstančiųjų. Išvykstančius išlydėjo sodžius ir palinkėjo grįžti pasižymėjus kovose.

1 pėst. pulko vrs. J. Pampalas

Iš Garliavos J. Pampalas su keliais vyrais atvyko į Kauną. Kauno komendantūroje įsirašė savanoriais ir buvo paskirti į 1 kuopą. Praslinkus kelioms dienoms, buvo sudaryta pirmoji Kauno miesto komendantūros mokomoji komanda, į kurią pateko ir J. Pampalas. Mokomajai komandai, be skubaus apmokymo, tekdavo mieste palaikyti ir viešąją tvarką.

Naktimis tekdavo patruliuoti gatvėse, eiti į sargybas ir daryti įvairias kratas pas įtartinus asmenis.

1919 m. balandžio mėn. buvo baigtas 1 laidos mokomosios komandos kursas. Visi baigusieji buvo aprenkti vokiškais kariniais drabužiais ir paskirstyti į kitas savanorių dalis. J. Pampalas buvo paskirtas į 1 pėst. pulko 8 kuopą, 1 būrio būrininku. Pulkas tuo metu stovėjo Alytuje. Po kelių dienų pulkas išvyko į frontą Ukmergės link. Prie Pagelazių kaimo pulkas pirmą kartą susitiko su bolševikais.

Išvijus bolševikus iš Ukmergės, 1 pėst. pulkas žygiavo toliau. Pasiėkus Daugailius, 8 kuopa užėmė barą prie Paberžės — Blusiškių kaimų. Nuo Paberžės prie Salakų — Tauragnų vieškelio buvo matyti didelis Gatelių kaimas, kuris dar buvo bolševikų rankose. Kuopos vadas, rodos, karininkas Bilminas, pavedė J. Pampalui išžvalgyti Gatelių kaimą. Pampalas, gavęs įsakymą, pasiėmė 8 kareivius ir vakare išvyko atlikti žvalgybos. Žvalgydamas ir rinkdamas žinias sužinojo, kad Gatelių kaime esą apie 50 bolševikų kareivių, kurie ten visai ramiai šeimininkauja, vaišindamiesi namine.

J. Pampalas su 8 kareiviais nutarė Gatelių kaime esančius bolševikus „pavaišinti“. Žvalgyba, pasinaudodama tamsa, slapta praslinko pro bolševikų sargybas, bet prie pat kaimo bolševikų sargybiniai pajuto ir pradėjo šaudyti. Kaime kilo panika ir bolševikų riksmas. Bolševikų kritiška padėtis buvo išnaudota. J. Pampalas su 8 žvalgiais šaukdami valio ir šaudydami, puolė kaimą. Bolševikai buvo užpulti visai netikėtai, todėl galvatrukčiais spruko iš kaimo į Aštrakalnį. Kaime rado bolševikų palikta kelioliką šautuvų ir daug šovinių.

Kur baigiasi visuomenė, o prasideda kariuomenė?

Štai, Spaudos ir švietimo Skyriaus Viršininkas, energingasis ir iki detalės mokąs įmatyti visas smulkmenas, plk. Šarauškas pakviečia dalyvauti Grinkišky, Kėdainių apskrity, Krakių, Baisogalos ir Grinkiškio valsčių kariuomenei ginklus įteikti ir kariuomenės su visuomene šventėje. Čia įspūdis tikrai buvo vaizdus ir malonus. Beja, Grinkišky kariuomenę ir jos viršininkus sutikė ir dvasiškija pačiu garbingiausiu būdu tiek prie maldos namų, tiek savo namuose. *Net džiaugsmo ašara ištryško, kai pamačiau, kad senukas tėvelis įteikia savo vardinį šautuvą savo sūnui ir paprašo juo ginti Tėvynę nuo priešų! Ar manote, kad 25 priešai, su daug geresniais ginklais, tą sūnų nugalės? Jeigu reikia mano, Amerikoj gimusio lietuvio, atsakymo, jis aiškus — NE! Nenugalės!.. Žemės Ūkio Ministro p. Tūbelio (su kuriuo teko maloniai pasikalbėti įvairiais gyvenimo reikalais bei lietuvių tautos problemomis) akivaizdoje tie jauni, energingi, aukštai lavinti tiek mokslo, tiek technikos srityse kariai ginklą mokės naudoti. Ir ten pat pademonstravo įvairias ginklų rūšis: karo lėktuvus, patrankas, kulksvaidžius, šautuvus, durtuvus ir pagalbines priemo-*

nes: modernią lauko radijo stotį, šviesos telegrafą, pasiuntinius šunis, kurie ir šliaužė ir balną nešė ir laiškininkų roles atliko, pagaliau pademonstravo ir kariuomenės karvelius, kurie balandžiais vadinti, o ne karveliais, kada yra kariuomenėje, ir nevertėtų.

Su karine spauda

Įgytasis įspūdis iš „Kario“ 1000 numerio proga, spaudos atstovų ir spaustuvių bendradarbių pobūvio, pasižymėjusio turiningomis kalbomis ir draugiinga nuotaika, dar pastiprino draugingumo jausmą kariais. Visų kariškų laikraščių redaktorių, o taip pat aukščiau minėtų karių pabrėžtos mintys mus sužavėjo. O kiek iš civilių laikraštinių minčių pastebėjau, kad visa spauda yra kariuomenės draugė, o kariuomenė yra Lietuvos viso progreso, kultūros skleidėja, ne tik jau turinti atsakingiausias pareigas — ginti savo kraštą nuo priešų.

Išvada aiški, Lietuvos kariuomenė yra Lietuvos visuomenė, Lietuvos visuomenė yra Lietuvos kariuomenė. Tokios tautos niekas nenugalės, tuo labiau, kad, pasak plk. Saladžiaus, lietuvių tauta yra karališkosios giminės tauta.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Ką man davė kariniai kursai

— „Ką išmoksi — ant pečių nenešiosi“, — sako mūsų patarlė. Kiekvienas mokslas žmogui teikia daug naudos ir padidina jo dvasines vertybes. Mokytojas — liaudies švietėjas turi gerai nusimanyti visose gyvenimo srityse. Ypačiai jis turi gerai mokėti nurodyti savo mokiniams bei suaugusiems krašto gynyimo būdus bei priemones, kuriomis išlaikoma valstybės nepriklausomybė. Jis turi mokėti uždegti Tėvynės meilės jausmus. Mokytojui, netarnavusiam kariuomenėi, dažnai trūksta tų reikalingiausių karinių žinių, kurių neįgys vieni iš literatūros. Čia reikalinga pačiam praktiškai patirti, žodžiu — turi bent trumpą laiką pabūti kariu. Tuo tikslu ir rengiami karinio rengimo kursai.

Šią vasarą teko ir man laimė baigti šiuos kursus. Nauda iš šių kursų didelė. Visų pirma juose išmokau drausmės, punktualumo ir tvarkos. Šie svarbūs dalykai kasdieniniame gyvenime dažnai pamirštami. Todėl pas mus dar tiek daug apsilėidimo, skurdo ir neatsispybės. Tų dalykų svarbumą visada laikysiu pirmojo vietoje. Išmokau rikiuotės, kuri yra labai reikalinga palaikyti tvarką ir drausmę didesniame žmonių kiekyje. Plačiai susipažinau su kovotojo taktiniu parengimu. Kiek čia kūrybiško darbo ir kiek čia naudos ne tik karo lauke, bet ir kasdieniniame gyvenime. Susipažinau su įvairiais ginklais, kurie yra reikalingi apginti savo Tėvynės laisvę ir save nuo priešų. Gerai supratau, kad kuo valstybė turi daugiau ir geresnių ginklų, tuo labiau apsaugota jos nepriklausomybė. Pažinau ir tuos ginklus, kurie mums bus reikalingi apsiginti nuo priešų nuodingųjų dujų.

Nors anksčiau buvau girdėjęs apie mūsų Nepriklausomybės atgavimo kovas, bet dabar viską smulkiai sužinojau iš paties tų kovų dalyvio — savanorio kūrėjo mjr. Ališausko. Labai aktualus visiems dalykas „Tautos karinis parengimas“. Dažnai apie tai galvodavau, kaip sukarinti visą mūsų visuomenę, kad ištikus pavojui visi mokėtų ginti savo kraštą ir save. Šioje srityje išgirdau iš prelegento daug svarbių ir naujų minčių. Anksčiau labai domėjau kariuomenės gy-

venimu ir jos santvarka, bet ne viskas buvo aišku. Dabar viską supratau ir pergyvenau. Daug teoretiškų ir praktiškų žinių gavau iš topografijos. Jos yra reikalingos ne tik kare, bet ir mokykloje. O kiek džiaugsmo ir naudos ekskursijose: poligonas, karo muziejus, karo aviacija ir kt.

Dabar patyriau koks sunkus, bet garbingas ir atsakingas kario gyvenimas. Man dabar nebegėda prieš kitus vyrus, atlikusius pilietinę pareigą — karinę prievolę. Aš džiaugiuos ir didžiuojuos, kad ir man teko laimė bent trejetą savaičių pabūti tikru kariu.

Mkt. K. Peleckas

BAIGUSIEJI PRADŽIOS MOKYKLŲ MOKYTOJŲ KARINIO RENGIMO KURSUS

Š. m. rugpjūčio 5 d. baigė prad. mok. mokytojų karinio rengimo kursus šie mokytojai ir mokytojos: Stirbys Zenonas, Tomaševičius Jonas, Balčius Petras, Bagdonas Kazys, Zulus Jonas, Kuzma Vincas, Drazninas Jokūbas, Vosylius Povilas, Andriušis Vincas, Laurinaitis Valentinas, Bložaitis Jonas, Ciplius Mykolas, Peleckas Kazys, Šapkauskas Ignas, Valukonis Juozas, Kalinauskas Povilas, Vėževičius Kazys, Galminas Vincas, Baltrušaitis Juozas, Pirštelis Mykolas, Barkauskas Petras, Trumpa Antanas, Krasauskas Boleslovas, Miskus Vincas, Šimalaitis Jurgis, Zaranka Serafimas, Galinis Jonas, Ždanukas Vincas, Pileckas Kazys, Juodeikis Justinas, Baltrušaitis Jonas, Byra Aloyzas, Urbonas Antanas, Šilingis Juozas, Reklaitis Jonas, Martišius Juozas, Valiukas Kazys, Lapienis Jurgis, Kiūpelis Maksas, Būdovas Stasys, Čebilis Stepas, Batisa Petras, Jaškevičius Vladas, Grigaitis Petras, Dievulis Stasys, Bieliauskas Aleksandras, Sokas Antanas, Rūkas Kostas, Jasinskas Vladas, Jasiukynas Jonas, Skučas Kazys, Radzevičius Pranas, Dengauskas Kostas, Gėdiminskas Albinas, Dovydaitytė Kazė, Norvaišaitė Zofija, Vanagienė Elena, Eringytė Paulina, Budraitytė Bronė, Naujokaitytė Stasė, Grigalaukaitė Palma, Nakaitė Elena, Gaigalaitė Bronė, Binkevičiūtė Klementina, Baltuškienė Damicelė, Paškevičiūtė Antanina, Kretavičiūtė Marija, Lisinkaitė Vera, Saldytė Antanina, Žekevičiūtė Sofija, Bartkutė Nastė, Žentelytė Stefanija, Zagunytė Apolionija, Sinkevičiūtė Bronė, Trimirkaitė Bronė, Paciukonytė Ieva, Lapienytė Genovaitė, Kinderienė Elzė, Žvirblienė Julija, Kazlauskaitė Marija, Ostachavičiūtė Petrė, Šadzytė Janė, Zerkaitė Albina, Varanavičienė Viktorija, Bražytė Ona, Gvazdaitytė Albina, Viščiūlytė Ona, Kenstavičiūtė Bronė, Šmagarytė Jadvyga, Kimantaitė Stefa, Radzevičiūtė Marija, Bartkutė Ona, Vizbaraitė Bronė, Vaikšnytė Ona, Vėževičienė Zuzana, Blūžienė Antanina, Sruoginytė Antanina, Kukoraitytė Elena, Sudnytė Elena, Butkytė Liucija, Vičienė Kazė, Jarumbavičiūtė Marija, Žaltauskaitė Nastė, Gimbutaitė Jadvyga, Pašilytė Elena, Domaševičiūtė Emilija, Ambrozaitytė Stefa, Tiškevičiūtė Michalina, Smailytė Aleksandra, Kairytė Petronėlė, Zalieskaitė Aleksandra.

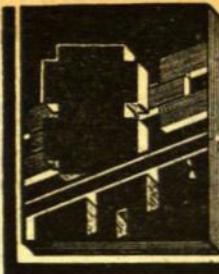
Po kelių valandų bolševikai puolė kaimą, norėdami jį atsiimti, bet po smarkių kautynių buvo atmušti. Auštant jų artilerija paleido į kaimą smarkią ugnį ir sudegino keletą namų. Kitą dieną kuopos vadas į Gatelių kaimą J. Pampalui atsiuntė dar 4 kareivius. Tuomet jie apsikasę jautėsi galėsia atsilaukyti.

Vieną dieną J. Pampalas gavo žinią, kad prie Aštrakalnio yra bolševikų sargyba apie 10 kareivių su sunk. kulkosvaidžiu. Sulaukęs vakaro, nutarė pulti jų sargybą. Prisiartinę prie nurodytos vietos, pradėjo ieškoti tariamos priešos sargybos. Staiga užpakaly pasigirdo balsas: „Kas ten?“ J. Pampalas į klausimą atsakė rankinėmis granatomis ir surikęs valio, puolė į apkasą. Apkase rado sunk. kulkosvaidį ir 3 dėžes

šovinių. Kiek toliau esamame blindaže rado telefono aparatą. Pasiėmęs visą grobį, leidosi pas savuosius. Paėjęs apie 300 metrų, į juos pasipylė smarki bolševikų ugnis.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip rašoma apie Juozą Pampalą: „1919 m. birželio 25 d. Juozas Pampalas su 10 kareivių gynė nuo priešų Gatelių kaimą. Nežiūrint į tai, kad priešas puolė su 3 kulkosvaidžiais ir smarkiai apšaudė artilerijos ugnimi, J. Pampalas savo narsumu ir pavyzdžiu drąsino kitus kareivius atkakliai gintis. Tuo būdu priešas buvo priverstas pasitraukti ir Gateliai liko mūsų rankose“.

San. psk. Grigoras

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

A. A. SAN. PSK. KAROLIS ANTINAS. Liepos 25 d. 23 val. Karo Ligoninėj mirė san. psk. Karolis Antinas. Liepos 27 d. palaidotas Kauno kapinėse, gausaus būrio karių, bendradarbių, draugų ir bičiulių palydėtas. Laidotuvėse dalyvavo ir ilgametis Karolio viršininkas plk. dr. Kizlauskas.

A. a. Karolis Antinas gimė 1904 m. Yra kilęs iš Ukmergės apskr., Pagirių valsč., Vaivadiškių dvaro. 1926 m. pašauktas į kariuomenės eiles karinei prievolei atlikti, buvo paskirtas į sanitarijos puskarininkių mokyklą. 1927 m. baigė kalbama mokyklą ir perkeltas į auto kuopą. Kuopoj pakeltas į j. san. psk. laipsnį. Atlikęs karinę prievolę, pasiliko ir toliau kariuomenėje — liktinio puskarininkio sąlygomis. 1927 m. pakeltas į san. psk. laipsnį. 1929 m. gegužės 1 d. atkeltas į Karo Tech. Štabo ligoninę, kur iki pat mirties ėjo įvairias san. psk. pareigas, bet daugiausia dirbo farmaceutikos srityje. Buvo apdovanotas Nepriklausomybės ir D. L. K. Gedimino ordino 3 laipsnio medaliais.

Velionis buvo sugyvenamo būdo, linksmos sielos ir sąmojingo aštraus galvoji. Jį vienodai gerbė ir mylėjo karininkai, puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai, neminint tikrų draugų, kurių jis turėjo. Ypačiai noriu iškelti velionį kaip pareigos žmogų. Tarnybai jis buvo atsidavęs kūnu ir siela. Tai darbo ir pareigos pavyzdys!

Buvo pažangus žmogus, linkęs į mokslą. Kariuomenėj betarnaudamas, mokėsi suaugusiųjų gimnazijoje ir baigė 7 klases; aštuntos klasės nebaigė dėl pasireiškusių ligos. Sirgo apie tris metus, tačiau ligoninėj maža tegulėjo. Nemėgo lovos, nemėgo ilsėtis. Reikia pabrėžti, kad visą, su mažom pertraukom, sunkios ligos laiką velionis ėjo tarnybos pareigas. Paskutiniais metais Karolis eidavo tarnybon taip nusilpęs, kad turėdavęs daugelį sykių ilsėtis, bet pareigų neapleidavęs, nors galėjo be sunkumų gulti ligoninėn. Ir paskutinį kartą gulė į ligoninę tik Dr. Kizlauskui patarus ir draugams įkalbėjus. Ir daugiau nebegrįžo.

1 inž. b. karininkai, pusk. ir civil. tarn. ant Karolio kapo uždėjo gražų vainiką, o Karo Technikos Valdybos karininkai, likt. puskarininkiai ir civil. tarnautojai vietoj vainiko surinko 100 litų Ginklų Fondui. **VI. Mingelevičius**

1 GUSARŲ PULKE IŠLEISTA NAUJA MOKOMOJO ESKADRONO LAIDA. Rugpjūčio 4 d. 1 gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulke išleista nauja mokomojo eskadrono laida. Visi gerai baigusieji šį eskadroną pakeliami į grandinio laipsnį, o baigė jį — pirmuoju mok. Julius Padegimas ir antruoju mok. Antanas Mekelis dar apdovanojami laikrodžiais: 1-sis sidabrinu, 2-sis nikeliniu. Perskaičius įsakymą pulkui, pulko vadas baigusiems mokomąjį eskadroną pirmai-

siams įteikė laikrodžius, pažymėjimus ir gusarų pulko leidinį „Gusaras“, o visiems kitiems tik pažymėjimus ir leidinį „Gusaras“.

Nors pulke šį laidą išleidžiama ne pirma, bet ji iš kitų kai kuo skiriasi. Šios laidos mokiniai ne tik mokėsi, bet ir kiek galėdami taupė. Ir iš šių sutaupų visi susidėję nupirko vieną karabiną, kurį šių išleistuvių proga padovanojo savo pulkui. Padovanotąjį karabiną pulko vadas perdavė šiam pačiam eskadronui, kur mokiniai besimokydami taupė ir jį pirkė.

11 val. pulko valgykloje buvo suruošti bendri pietūs. Pietų metu pulko vadas ir mokomojo eskadrono vadas jauniems viršininkams pasakė kalbas ir padėjo už įteiktą pulkui dovaną — karabiną. Mokinių vardu kalbėjo mokomąjį eskadroną pirmuoju baigęs gr. Padegimas.

Be to, šios išleistuvės buvo kaip dvigubos išleistuvės. L. e. šio eskadrono vado p. gen. št. kpt. Gecevičius, kaip buvęs prikmandiruotas prie šio eskadrono stažui atlikti, išleidęs šią laidą, taip pat išvyksta iš pulko.

1 GUSARŲ D. L. ETM. K. JONUŠO RADVILOS PULKAS. Rugpjūčio 6 d. 1 gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulke buvo suruošta sporto šventė. Šventės pabaigoje su karo policijos mokykla buvo draugiškos krepšinio rungtynės. Rungtynės laimėjo gusarų pulkas 45:8 (22:4). Daugiausi krepšių imetė psk. Valušaitis 30. **A. G-nius**

RYŠIŲ BATALIONAS. „Kario“ Nr. 31 ryšių bataliono korespondencijoj yra pažymėta „kad jaun. mok. aukos kas mėnesį Ginklų Fondui po 1% algos“, o iš tikrųjų turi būti: „kas mėnesį daugumas aukos po 20% savo algos. Tad visų mokomiečių už netikėtai įvykusią klaidą atsiprašau.“

Jaun. k. B. Brazdžionis

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS GRINKTINĖ. Rugpjūčio mėn. rinktinės kulkosvaidininkai grįžo iš Palangos poligono, kur prie jūros atliko įvairius priešlĒktuvinius šaudymus iš kulkosvaidžių.

Šaudymams oras pasitaikė gana palankus ir gražus. Kiekvienas pareigūnas buvo tinkamai savo srity pasiruošęs, todėl pratimai vyko pakelta nuotaika ir sąlygas gana gerai įvykdė.

Bestovyklaudami kulkosvaidininkai aplankė Klaipėdą. Apžiūrėjo miestą, uostą ir jo įrengimus, karo laivą ir kt.

Psk. Mазrimas

SUTVARKĖ KAREIVINIŲ RAJONĄ. 7 p. p. II batalionas. Ankstyvą pavasarį atvykus naujam bataliono vadui pradėjo keistis ne tik II bataliono vidaus gyvenimas, bet ir išorė. Bataliono vado įsakymu buvo sudaryta komisija, kuri turėjo rūpintis kareivinių ir rajono pagražinimu ir sutvarkymu. Nors iš pavasario darbai nebuvo pradėti, nes buvom išvykę į poligoną, bet užtat grįžus pagražinimo darbai varomi pilnu tempu: vedamos naujos alėjos, daromos gėlių lysvės, sodinamos gėlės. Atrodo, keista vidurvasari gėles sodinti, todėl dauguma piliečių, eidami pro šalį, pastebi: „Tai, ponuli, be reikalo sodinat, vis tiek neprigis“. Bet bataliono vadas ir čia optimistas, į pastabas atsako: „Kariškai įsakyta prigyti, tai

Rugpjūčio 15 d. P. L. P. Karo Mokykloje įvyko kariūnų kandidatų priėmimas

ir prigris". Ir iš tikrųjų, gėlės, nors ir didžiausi karščiai, atidžiai prižiūrimos prigijo.

Vasarą neturėjom vandens maudyklos, nes esantis upelis vasarą visada išdžiūdavo. Bet ir čia bataliono vadas rado išeitį. Upelį, beveik jau išdžiūvusį, užtvėnkė ir įrengė kariams maudyklą. Dabar po karštos dienos darbų turime nors kur atsigaivinti.

Bataliono karių kapinaitės, į kurias pirmiau mažai kas užeidavo, dabar gražiai sutvarkytos ir pritraukia nė vieno praeivio dėmesį. **Mašalas**

BATALIONAS RENGS SPORTO ŠVENTĘ. 7 p. p. II batalione pernai buvo įvesta batalioninė sporto šventė. Buvo įsigyta pereinamųjų dovanų, kurių daugiausia buvo laimėjusi 2 k. kuopa. Šiemet manoma surengti tokią pat bataliono sporto šventę apie rugsėjo mėnesio vidurį. Atrodo, kad šiemet sporto šventė dar labiau nusiseks. **Mašalas**

3 ARTILERIJOS PULKO ŠVENTĖ iš šių metų rugpjūčio 15 d. nukeliama į rugsėjo 3 d. **Psk. Pr. Sitavičius**

TREČIOJI RADIOJOS TRANSLIACIJA IŠ POLIGONO. Rugpjūčio 7 d. gražus rytas sutraukė daug žmonių į poligono šventę — radijo transliaciją. Žmonės iš visų keturių pusių plaukė pėsti ir važiuoti: vieni aplankyti pažįstamų karių, kiti pasižiūrėti poligono papuošimų, tretį specialiai karių meno pasiklausyti.

Transliacija buvo pradėta 10 val. 15 min. pamaldomis stovyklos kopytėlėje. Pamaldas laikė ir gražų pamokslą pasakė 5 pėst. D.L.K. Keščučio pulko kapelionas kun. Abraitis. Pamaldų metu griežė sujungtas pėstininkų diviziono orkestras, kapelmeisterio Visockio diriguojamas. Per pamaldas solo giedojo gr. Sližys — Stradello „Viešpatie mano“ ir eil. Liepas — Naujalio „Kad širdį tau skausmas“, o kvartetas, susidedas iš gr. Sližio, asp. Šleinio, j. psk. Gimžausko ir eil. Liepos, sugiedojo muziko Kairio „Maldą už Tėvynę — Pro patrią“. Pamaldose dalyvavo poligone esą karininkai, kareiviai ir svečiai.

II-ji programos dalis prasidėjo radijo transliacija. Transliacija prasidėjo maršu. Pirmieji prie mikrofono pasirodė 9 pėst. L. K. Vytenio pulko kariai. Vaidino radijo vaizdelį „Tai buvo poligone“, kurį parengė j. psk. Tomkevičius. Pusvalandžiui vadovavo kpt. Baniulis. Orkestrui dirigavo viršila Kudrevcevas. Šiame vaizdelyje kariai pamatė, kaip yra reikalinga teisingai suprasti viršininkų įsakymus. Kiti pasirodė šarvuotininkai savo vaizdelyje „Iš šarvuotininkų gyvenimo“. Vaizdelį parengė ltn. Mežišis. Gan gyvai buvo pavaizduotas tikras šarvuotininkų gyvenimas. Toliau sekė 5 p. p. karių vaizdelis „Atsiveikinant poligoną“. Vadovavo ltn. Smalenskas. Suvestiniam orkestrui dirigavo kapelmeisteris Anušauskas. Radijo vaizdelį parengė kpt. Draugelis.

Prie mikrofono atžygiavo II P. D. būstinės ryšių kuopos kariai. Gan gražų vaizdelį parengė tos pat kuopos vadas mjr. Mašiotas. Prieš pat pabaigą pasirodė 3 art. pulko kariai. Vaidino vaizdelį „Šūvis iš poligoniškos patrankos“. Vaizdelį parengė aspirantų kolektyvas, o vykdė 3 art. pulko kariai, asp. Briedžio vadovaujami. Akordeonu griežė asp. Brakas.

Pabaigoje pasirodė 2 p. p. kariai, kpt. Gaigalo vadovaujami. Vaidino radijo vaizdelį „Poligoniškas gyvenimas“. Vaizdelį parengė kpt. Gaigalas. Suvestiniam orkestrui dirigavo kapelmeisteris Visockis. Akordeonu griežė eil. Survila. Šiuo 2. P. P. karių vaidinimu buvo baigta trečioji radijo transliacija.

Transliacijai vadovavo Sp. ir Sv. Sk. mjr. Požėla. Atsiveikinimo žodį tarė mjr. Požėla. Orkestrui griežiant maršą, visi išsiskirstė nusiteikę poligoniška nuotaika. **Psk. Burba**

ŠAULIŲ SPORTO STOVYKLA NERINGOJE. Šį mėnesį į Neringą atvyko apie šimtinę šaulių dalinių sporto vadovų stovyklauti ir išeiti Šaulių Sąjungos vadovybės nustatyta sporto kursų programa. Neringoje, 4 km nuo Klaipėdos, einant Juodkrantės-Nidos keliu, įsikūrė šauliai-kursantai. Stovykloje šauliai, be fizinio lavinimo dalykų, praktiškai dar su pažindinami su šių dienų jaunuomenės karinių bei tautiniu auklėjimu. Čia karinis ir tautinis auklėjimas ryškiai atsispindi per visą stovyklavimo laikotarpį. Visi darbai stovykloje atliekami pagal iš anksto šaulių vadovybės paruoštą programą ir mokymo planą. Stovykloje tvarka yra grynai karinė, o stovyklavimo linkmė paremta šaulių s-gos statuto nuostatais ir dvasia. Visi sporto dalykai ir žaidimai yra nukreipti į šaulių fizinių ir dvasinių jėgų stiprinimą ir kario kovotojo kovos jausmo ugdymą.

Stovyklautojai yra įvairių karinių laipsnių, įvairaus išsilavinimo ir įvairių profesijų. Visi jie įvairaus amžiaus ir įvairaus sportinio pajėgumo, todėl, atsižūrint į tai, suskirstyti į 4 grupes. Grupėms paskirti vadovai, atsargos karininkai. Gražūs ir išpūdingi šaulių rytiniai ir vakariniai patikrinimai. Stovyklai vadovauja šaulių s-gos štabo ats. mjr. Zemaitis. Stovyklos inspektorius ats. ltn. Tumas. Kursų tikslas — paruošti šaulių vienetams sporto vadovų. Daug dėmesio kreijama ir į krašto pažinimą. **K. Tumas**

KSS ŠAULIAI OLIMPIADOJE LAIMĖJO 34 MEDALIUS. KSS turi stiprią šaudymo sekciją. Tai liudija ir jų puikūs laimėjimai olimpiadoje, kur KSS šauliai (kariai) laimėjo net 34 olimpinis medalius. Iš jų 15 aukso medalių, 13 sidabro medalių ir 6 bronzos medalius. Ypač stipriai pasirodė KSS ekipa karinių šautuvų varžybose (300 m atstume). Šiose varžybose KSS ekipa, kurią sudarė ltn. Kačergius, ltn. Miliauskas, ltn. Jankauskas, vrs. Traškevičius ir psk. Daugėla, laimėjo visus 15 aukso medalių, kiekvienas šaulys po 3. Šiose varžybose gulom, klupom ir stačiom KSS šauliai laimėjo pirmąsias vietas. Ir KSS ekipa kartu laimėjo ir kariuomenės vado skirtą pereinamąją dovaną. KSS futbolo komanda iškovojė pirmąją vietą ir laimėjo Amerikos lietuvių auksinę taure ir kiekvienas žaidėjas po auksinį medalį.

Visuomenė ir pulko vadovybė Klaipėdos geležinkelių stovyje sportininkus iškilmingai sutiko ir pasveikino gražiais ir gausiais olimpiados laimėjimais. **A-nis**

ŠŠ KOVAS — GINKLŲ FONDO TURNYRO NUGALĖTOJAS. Rugpjūčio 8—12 d. d. Kaune buvo pravaistas Ginklų Fondo turnyras. Turnyre dalyvavo 6 futbolo (L) klasės komandos ir 2 (A) klasės komandos. Iš pirmųjų susitikimų ŠŠ KKovas laimėjo prieš Š MSK iš baudinių 2:1, Tauras įveikė Makabi 3:0, Hapoel įveikė C JSO 4:0, LFLS nugalėjo LGSF 1:0. Tuo būdu į pusfinalius pateko Tauras, ŠŠ Kovas, LFLS ir Hapoel. Pusfinaliuose laimėjo ŠŠ Kovas prieš Taurą 1:0 ir Hapoel prieš LFLS iš baudinių 2:1. Finale susitiko ŠŠ Kovas su Hapoel. ŠŠ Kovas laimėjo 3:0 (1:0). ŠŠ Kovui, kaip turnyro nugalėtojui, atiteko Ginklavimo Valdybos skirtoji dovana.

JUGOSLAVIJOS FUTBOLU KOMANDOS GASTROLĖS KAUNE. Rugpjūčio 6 ir 7 d. d. Kaune viešėjo Jugoslavijos futbolo komanda Jugoslavija ir turėjo dvi futbolo rungtynes: pirmąsias su ŠŠ Kovu ir šias rungtynes ŠŠ Kovas laimėjo 5:2 (3:0); šį kartą ŠŠ Kovas sužaidė gerai, gynimas sugebėjo suardyti priešininko puolimą, ir gerais padavimais rėmė savąjį puolimą. Svečiai antrąsias rungtynes turėjo su rinktine. Šias rungtynes svečiai laimėjo 3:1 (3:1). Rinktinė žaidusi prieš Jugoslaviją nebuvo stipriausia, nes ji buvo nepilna; kai kurie rinktinės žaidikai buvo išvykę gastrolių į Olandiją.

LIETUVOS RINKTINĖ NUGALĖJO AMERIKOS LIETUVIUS 52:44 (30:21). Rugpjūčio 11 d. Klaipėdoje buvo parodomosios krepšinio rungtynės tarp Amerikos lietuvių ir Lietuvos rinktinės. Rungtynes baigėsi 52:44 (30:21) Lietuvos rinktinės naudai.

KAS NAUJA LIETUVOJE

GYVAI RUOŠIAMASI SAVANORIŲ KONGRESUI. Savanorių Kongresas, kuris įvyks Kaune rugsėjo 7—9 dienomis, jau visai nebetoli. Norinčių kongresanų vyksti savanorių sąrašai bus papildomai priimami iki rugpjūčio 24 d. Savanoriai kūrėjai kviečiami registruotis savo skyriuose. Kelionei nuolaidos jau gautos: vykstantiems geležinkeliais — 87,5% ir autobusais — 25%. Visi ministrai yra paprašyti atleisti nuo darbo kongreso dienomis jų vedamų ministerijų įstaigose tarnaujančius ir dirbančius savanorius. Pageidaujama, kad visi savanoriai kūrėjai kongresan atvyktų uniforminėmis kepurėmis. Tautinių spalvų trikampius visi savanoriai turi prisiegti prie kairės rankovės. Kongreso programa bus paskelbta kiek vėliau. Kiekvienas kongreso dalyvis registracijos biure išgys kongreso ženklelį ir vienkartinį leidinį, kuriame ras visas reikalingas informacijas.

PRASIDĖS EKONOMINIAI PABALTIJO STUDENTIJOS KURSAI. Informaciniai Pabaltijo šalių ekonominius klausimus kursai, kuriuos organizuoja Pabaltijo intelektualinio bendradarbiavimo komisijos, prasidės Kaune rugpjūčio 24 d. Į kursus suvažiuos Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Švedijos studentų atstovai.

IŠVYKO VILNIAUS LAIKRAŠTININKAS. Ilgesnį laiką buvęs Lietuvoje „Vilniaus Žodžio“ redakcijos narys Jeronimas Cicėnas rugpjūčio 17 d. vakare traukiniu išvažiuo atgal į Vilnių.

GRĮŽO IŠ ATOSTOGŲ KAUNO KARO KOMENDANTAS plk. Bobelis ir pradėjo eiti savo pareigas.

TRADICINĖ VAIKŲ ŠVENTĖ. Rugpjūčio 21 d. A. Panemunėje įvyks tradicinė vaikų šventė. Pradžią 14 val. Numatyta įvairiausių pramogų. Programą atliks patys vaikai.

SERGA DAUG ŽMONIŲ. Pastaruoju metu Kaune ir provincijoje serga nemaža žmonių. Dažniausiai sergama angina, gripu, galvos skaudėjimu, sloga. Aiškina, kad tai esanti ilgai besitęsusių karščių pasekmė, kurių metu yra lengva ir nušalti.

KIEK „MAISTAS“ ŠIEMET IŠVEŽĖ Į UŽSIENĮ MĖSOS IR KIAUŠINIŲ. Nuo metų pradžios iki šiam laikui „Maistas“ į užsienį išvežė mėsos gaminių — 22 358.358 kg, sviesto — 9.655.673 kg.

JSO LIETUVOS PLAUKIMO NUGALĖTOJAS. Rugpjūčio 6 ir 7 d. d. Kaune buvo Lietuvos plaukimo pirmenybės. Nugalėtoju vardą laimėjo JSO, surinkusi 332 taškus, LFLS Kipras antroje vietoje su 230 taškų ir trečioje vietoje Šaulių Sąjunga su 162 taškais. Pirmenybėse pasiekta trys nauji Lietuvos rekordai: 100 m laisvu stilium Paškevičiūtė (JSO) nuplaukė per 1:34,8 min. (senas rekordas 1:38,9 min.), 3×50 m įvairaus plaukimo moterų estafetėje Šaulių S-gos I komanda nuplaukė per 2:27,2 min. (senas rekordas 2:29,9 min.) ir 4×100 laisvu stilium jauniems LFLS Kipras I komanda sukorė per 5:05,1 min.

GRANDIS PANEVĖŽYJE. Rugpjūčio 7 d. Panevėžyje viešėjo Grandies lengvaatletai ir krepšininkai pas vietos Šaulių. Lengvojoje atletikoje apylygioje kovoje Grandis laimėjo prieš Šaulių 29:24. Krepšinyje Grandis irgi turėjo nelengvą kovą, o ypačiai antrame kėlinyje, kai Šaulyje žaidė Baltrūnas (C JSO). Bet Grandis sukovojo puikiai ir rungtynes laimėjo 31:16.

LIETUVA — ESTIJA 63:106. Rugpjūčio 13—14 d. d. Kaune buvo antrosios tarpvalstybinės lengvosios atletikos rungtynės Lietuva — Estija. Rungtynes laimėjo Estija, surinkusi 106 taškus, o Lietuva tesurinko 63 taškus. Šiose rungtynėse buvo pasiekti 3 nauji Lietuvos rekordai: šuolyje aukštį Bernotas 1,95 m, 400 m Lutkus nubėgo per 51,2 sek. ir 4×100 m estafetę prabėgo (Preisas, Česonis, Tamulynas, Lutkus) per 43,5 sek.

GRAŽIAI PASITIKOME GRĮŽTANČIUS SPORTININKUS. Rugpjūčio 15 d. pasibaigus kariuomenės sporto šventei, iš tos šventės grįžo ir 8 p. p. sportininkai. Juos pasitiktį stotyje susirinko nemažas karių būrelis. Traukiniui sustojus, išlipantieji iš vagono sportininkai buvo sutikti skambiu maršu. Vėliau, išsiriškiavę, su laimėta Kariuomenės Štabo viršininko dovana priėmė, orkestro lydimi, iškilmingai nužygiavo kareivinių link. Psk. L. Griškevičius

DIDIEJI VOKIEČIŲ MANEVRAI UŽSIENY KELIA NERIMĄ. Šią savaitę prasidėjo didieji vokiečių kariuomenės manevrai, kuriuose dalyvauja pats Hitleris ir kariuomenės vadas gen. Brauchicas. Į manevrus labai daug pašaukta ir atsargos karių. Tai padaryta pirmą kartą Vokietijoje po Didžiojo karo. Prancūzų kai kuri spauda rašo, kad iš viso pašaukta 750.000 atsarginių ir 400.000 darbininkų sustiprinimų darbams. Dauguma su mobilizuotos kariuomenės sutraukta Čekoslovakijos pasienyje. Manoma, kad manevruose dalyvauja apie pusantro milijono žmonių. Šie vokiečių kariuomenės didžiuliai manevrai sukėlė kai kurių nerimų užsieny. Kai kur manoma, kad Vokietija šia karine demonstracija norinti paveikti Čekoslovakiją ir Vakarų valstybes. Tačiau vokiečiai sako, kad jų šie manevrai turį tuos pat tikslus, kaip ir kitų kraštų kariuomenių manevrai.

Čekoslovakai atidžiai seka vokiečių manevrus ir savo pasienyje įvedė specialias saugumo priemones. Iš Prahos pranešama, kad paskiausiai visoje Čekoslovakijoje vyksta gausūs patriotiniai susirinkimai ir demonstracijos. Rezoliucijose reikalaujama nepasiduoti spaudimui nei iš vidaus, nei iš užsienio.

Užsienio spauda irgi nevienodos nuomonės dėl vokiečių pasirengimų. Vieni laikraščiai mano, kad vokiečiai turį slaptų tikslų ir kai ką maną daryti, tačiau kiti ramina ir tuo tarpu rimtų pavojų nenumato.

ISPANIJOJE IR KINIJOJE kovos didesnių persilaužimų neduoda. Oro bombardavimais daugiausia veiklos parodo ispanų nacionalistų ir japonų karo aviacijos, kurios yra žymiai stipresnės už savo priešininkų. Tiek Ispanijoje, tiek ir Kinijoje abi pusės atkakliai ginasi ir vieni, ir kiti pasigiria laimėjimais, dažniausiai gerokai perdėtai. Tikrus vienu bei kitu laimėjimus sunku suvokti, nes priešų pranešimai vieni kitiems prieštarauja.

Ispanų vyriausybinkai sudarė naują savo vyriausybę. Vyriausybinkai tikisi, kad dar užsitęs karas ir rengiasi žiemos ir pavasario kovoms.

Taip pat neramumai ne tik ne mažėja, bet dar labiau plečiasi ir Palestinoje. Be žydų ir arabų aukų, buvo nukautas vienas anglų karininkas, o kitas žuvo patekęs ant padėtų minų. Žuvo ir kareivių. Anglai mano peržiūrėti Palestinos reikalus ir kitaip juos sutvarkyti.

JAPONAI PASITRAUKĖ IŠ ČANGKUFENGO SRIETIES. Japonijos karo ministerija skelbia, kad rugpjūčio 13 d. jų kariuomenė pasitraukusi į dešiniąjį Tumeno upės krantą (Korėjoje) ir Čangkufengo srityje, dėl kurios kovėsi su Sovietais, nepalikusi nė vieno kareivio. Tačiau Maskvoje oficialiu komunikatu buvo pranešta, kad japonai jau kitą dieną sulaužė paliaubų sutartį ir vėl pasilinko 100 metrų prie Čangkufengo kalno. Tuo būdu japonai prislinko apie 450 metrų prie rusų linijų. Kitos žinios skelbia, kad japonai vėl pasitraukė.

Po paliaubų sudarymo abi pusės pasikeitė nukautaisiais ir sužeistaisiais. Sovietai apskaičiuoja, kad Čangkufengo kautynėse japonai turėję apie 600 nukautais ir 2000 sužeistais.

Užsienio žinios praneša, kad smulkus sienų nesusipratimas tarp Sovietų ir japonų pasienio sargybų buvo įvykęs Sachalino saloje.

LENKAI PASITRAUKIA IŠ TAUTŲ SĄJUNGOS. Anglai kreipia atitinkamą dėmesį į lenkų pranešimą, kad lenkų vyriausybė nutarusi atsaukti savo nuolatinį atstovą prie Tautų Sąjungos. Anglai mano, kad lenkai tai padarė dėl kelių priežasčių, iš kurių viena yra susijusi su lenkų vokiečių santykiais.

ITALAI NEIŠLEIDŽIA Į PRANCŪZIJĄ SAVO ŽMONIŲ. Nuo rugpjūčio 5 d. italų valdžios organai yra nutraukę savo tautiečiams pasų išdavimą į Prancūziją. Prancūzai, atsakydami į šį italų žygį, nuo rugpjūčio 13 d. ligi naujojo pakaitimo nebeleidžia prancūzams važiuoti į Italiją.

AUKŠTIEJI UŽSIENIO SVEČIAI VOKIETIJOJE. Italų maršalas Balbo lankėsi Vokietijoje. Jis applanke techninius vokiečių aviacijos įrengimus ir susipažino su naujaisiais vokiečių lėktuvų modeliais. Be to, jį buvo priėmęs ir Hitleris.

Rugpjūčio 16 d. į Vokietiją atvyko prancūzų karo aviacijos štabo viršininkas gen. Vuilleminas.

IR VENGRAI GALĖS GINKLUOTIS. Pralaimėjusi Didžiajame kare Vengrija iki šiol buvo suvaržyta ginklavimosi srityje. Anglų laikraštis „Daily Herald“ rašo, kad Mažoji Santarvė netrukus Vengrijai pripažinsianti teisę ginkluotis, kaip tai neseniai buvo padaryta ir Bulgarijos atžvilgiu. Mažosios Santarvės valstybės Vengrijai pasiūlysiiančios visišką teisių lygybę karinėje erityje. Mažosios Santarvės ir Vengrijos valstybės pasižadėsiančios nevertoti jėgos viena prieš kitą.

PRANCŪZŲ SPAUDA APIE VATIKANO SUSIJAUDINIMĄ. Prancūzų laikraštis „Oeuvre“ rašo, kad Mussolini esąs labai nepatenkintas Popiežiaus išpėjimu, kuris esąs panašus į prakeikimą. Italų spauda labai puola Vatikaną, kuriame viešpataujas didelis susijaudinimas. Vatikano sluoksniuose manoma, kad, jeigu Popiežius mirtų, tai naujojo Popiežiaus rinkimai turėtų įvykti ne Italijoje, bet kitoj valstybėje, ir tuo būdu Popiežiumi būtų išrinktas ne italas. Taip pat ir Italijos karalius dėl fašistų žygių esąs labai neramus.

DIDINAMA ANGLIJOS AVIACIJA. Laikraštis „News Cronicles“ praneša, kad žemesnieji rūmai (seimas) patvirtino papildomąjį biudžetą karo aviacijai praplėsti. Tam tikslui paskirta dar 22.900.000 sterlingų svarų, o iš viso šiems metams karo aviacijai skirta 126.401.000 sterlingų svarų, t. y. apie 4,5 milijardų litų. Karo aviacijoje būtinosios tarnybos karių skaičius bus padidintas iš 83.000 iki 96.000 karių, aviacijos rezerve — nuo 31.000 iki 50.000 žm. ir padedamojoje aviacijoje — nuo 9.000 iki 11.500 žmonių.

MIGLAI NAIKINTI APARATAS. Amerikoje buvo išbandytas miglai naikinti aparatas. Tai yra 30 m ilgio vamzdis, jo sienose padarytos mažos skylutės. Siurblio pagalba vamzdis pripildomas tam tikro cheminio skysčio, kuris spaudimu išmetamas pro vamzdžio skylutes. Skysčio veikiamą miglą virsta vandens lašai ir nukrenta žemyn, ant žemės.

TOBULAS ZENITINIS PABŪKLAS. Prancūzų spaudos žiniomis vokiečiai bando Ispanijoje naujaisią priešlėktuvinę artilerijos pabūklą, kuris, esą, aptarnaujamas vieno artilerininko. Bandymai atliekami paslaptje, nes tuo tarpu smulkesnių žinių laikraščiai nepadauda.

NAUJI BALTIJOS UOSTAI. Rytprūsiai iki šiol turėjo Karaliaučiaus, Pilavos ir Elbengo uostus. Dabar ties Karaliaučiumi numatoma statyti naują uostą, nes labai išaugo jūrų laivų skaičius, kurie lankosi Karaliaučiaus uoste.

Taip pat ir Latvija stato naują uostą Skultėje, 50 km atstume nuo Dauguvos žiočių. Tuo tarpu statomas žvejų uostas, tačiau ateityje jis bus praplėstas ir pritaikytas prekybos reikalams.

SOVIETŲ PAGALBA KINAMS. Japonų spaudos žiniomis, kinų kariuomenėje šiuo laiku yra apie 400 sovietų raudonosios kariuomenės aviacijos lakūnų ir įvairių žinovų — karininkų, kurie tarnauja kinų kariuomenėje patarėjais. Be to, kinai gavo iš sovietų kariuomenės apie 600 įvairių tankų, kurie jau pasiūti į kinų-japonų frontą. Iš Sovietų Respublikų Sąjungos laukiama dar daugiau lėktuvų. Pranešama, kad lėktuvai jau eš kelyje. Sovietų lėktuvų eskadrilės veikia savarankiškai, atskirai nuo kinų karo aviacijos.

PRANCŪZŲ LAIVAI LENKIJUJE. Rugpiūčio mėn. pradžioje Lenkijoje lankėsi 3 prancūzų karo laivyno kontrtorpedininkai: „Chacal“ (Šakalas), „Jaguar“ (Jaguaras) ir „Leopard“ (Leopardas), kuriems vadovauja Bresto jūrų mokyklos viršininkas komandoras Barnouin'as. Be kontrtorpedininkų igulos, t. y. jūrų karininkų ir jūrininkų, laivais atvyko 144 jūrų laivyno kariūnai. Svečiai sustojo Gdynės uoste, lankėsi pajūryje ir Varšuvoje.

Iš Lenkijos prancūzų laivai vyksta į Liepojos (Latvija), Stokholmo (Švedija) ir Goeteborgo (Danija) uostus.

TURKIJOS LAIVYNO SUSTIPRINIMAS. Juodojoje jūroje jau ir dabar sovietų laivynas gana stiprus, stipresnis negu Baltijos jūroje. Tai kelia susirūpinimą Anglijoje. „Polska Zbrojna“ praneša, kad anglai paskolino Turkų vyriausybei 6.000.000 sterlingų svarų (apie 200.000.000 lt) paskolą jūrų laivynui stiprinti ir naujiems ginklams kariuomenei įsigyti. Dabartinis turkų karo laivynas susideda iš 1 šarvuotico (buv. vokiečių „Goeben'as“), 4 kontrtorpedininkų ir 5 povandeninių laivų. Dabartiniu laiku statomi dar 4 povandeniniai laivai: 2 — Vokietijoje ir 2 — Turkijoje, vokiečių inžinieriams vadovaujant. Stiprindami turkų laivyną, anglai tikisi palaikyti laivynų lygsvarą Juodojoje jūroje.

NAUJIEJI LEIDINIAI

TCH — 66. VIDUTINIS VAIZDINIS TELEGRAFO APARATAS VVTA. Krašto Apsaugos Ministerija, Kar. Štabo Spaudos ir švietimo skyriaus leidinys, Kaunas, 1938 m. Turiny: Kariuomenės vado įsakymas, Bendrybės, VVTA aprašymas, Krūvinis balnas, Rašymo bei apšvietimo reikmenės ir maskavimas, Veikimas, Pareigos, Vaizdinio ryšio taisyklės. 76 psl. Kaina 25 ct.

TCH. — 67. UPIŲ FORSAVIMAS. I dalis. Taktika. Krašto Apsaugos Ministerija, Kariuomenės Štabo Spaudos ir švietimo skyriaus leidinys. Kaunas, 1938 m. Turiny: Kariuomenės vado įsakymas, Bendrybės, Žvalgymas, Upės forsavimas puolant, Kėlimasis per upę pasitraukiant ir įvairūs atitinkami priedėliai. 60 psl. Kaina 20 ct.

LIETUVOS KARININKŲ RAMOVĖS STATUTAS, Lietuvos Karininkų Ramovės leidinys, Kaunas, 1938 m.

A. Rucevičius, ŠAULIŲ SAJUNGOS KAUNO BŪRIO PIRMIEJI ŽYGLIAI. Atsiminimų nuotrupos. Atspaudas iš „Karo Archyvo“ X t. Kaunas, 1938 m.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

R. Kpės. Vieną galvosūkį ateity įdėsime, o šarada ir slap-tas raštas netiks. Taip pat ir antrame laiške atsiųstas galvosūkis iš būrio vado klausimų istorijos pamokoje netiks, nes labai lengvai išsprendžiamas. Sprendėjas paims tik vieną kišeninį kario kalendorių ir jo kronologijoj ras atsakymus beveik į kiekvieną klausimą. Klausimai turėtų būti surinkti iš įvairių šaltinių, kad sprendėjui, jeigu atmintinai nežino, tektų pagalvoti ne tik atsakymą, bet ir kur rasti reikalingus šaltinius. Didėsnes nuotraukas labiau pageidaujamos. Iš provincijos bendradarbių pasitenkinama ir atviruko formato. Nuotraukos turėtų būti žibančio (glensinio) popieriaus.

J. psk. Žb. Neįstojes į Karo Mokyklą, negalėsite gauti ats. j. ltn. laipsnio.

SPRENDIMAS NR. 34

Eilinis Tetervinas paėmė visų sakinių paskutinius žodžius ir gavo šitokį sakinį: „Kariai labai gerai apginkluoti. Rengiasi pulti dešiniau ž. miestelio“.

Išsprendė: 1) V. Gulmanas (K.), 2) St. Skerys (Šmn.), 3) J. Austraskas (Nsd.), 4) psk. Zapkus (1. P. P.), 5) gr. A. Razuškas (9. P. P.), 6) Alg. Grybauskas (A. Fr.), 7) P. Jodelė (K.), 8) A. Gruodis (A. Pn.), 9) St. Laukšas (A. Pn.), 10) Alf. Nakas (Kmj.), 11) Č. Kriaučiūnas (Žsl.), 12) Alf. Markevičius (Vlmp.), 13) Alf. Yla (Antl.). Be to, galvosūkiu Nr. 33 sprendimai įskaityti: 1) Č. Kriaučiūnui, 2) B. Fridmanui, 3) P. Jodelei, 4) Gaigaliukui, 5) Alf. Nakui.

GALVOSŪKIS Nr. 37 (Vert. 2 tšk.)

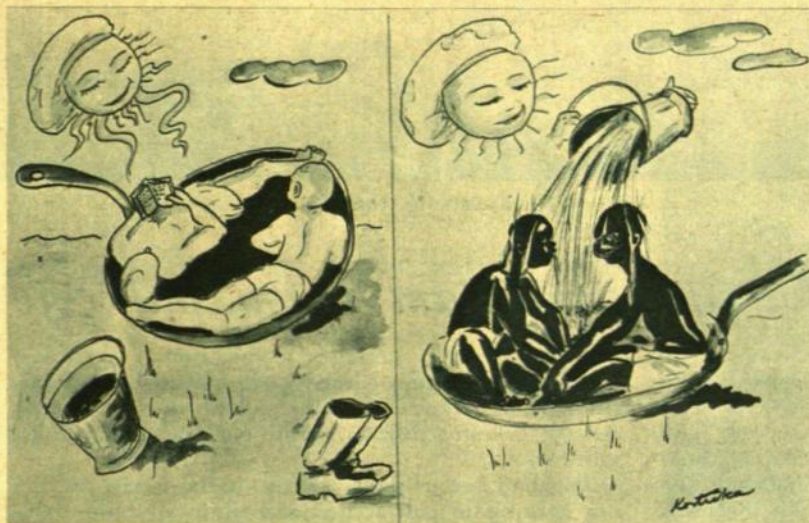
Vieną sekmadienio popietę susirinko keli kazemato draugai ir pradėjo tartis, kaip praleisti atliekamą laiką. Vienas jų pasiūlė ką nors rašinėti. Pagaliau visi parasė po patriotinį posakį ir ginčijosi, kuriuo teisingiausias, gražiausias. Eilinis Čiupas, pažvelgęs į surašytus posakius, pasakė, kad visų parašyti posakiai yra gražūs, nes galima iš jų išskaityti savo pulko vėliavos šūkį.

Štai tie posakiai:

Praeities garbė ir siekimai tebūnie ateities rodyklė. Be drąsos ir pasiryžimo nenusigėsi gyvenimo kliūčių. Laisvė ir Nepriklausomybė yra mums brangiausi dalykai. Kas nemylti Tėvynės, tebūnie amžiams pasmerktas. Darbai ir žygliai parodo mus pačius. Pramintais bočių takais mes turime vairuoti save. Garbingi mūsų didvyriai, kurie žuvo dėl Tėvynės.

Sužinokite, kokio mūsų pulko buvo tie kariai?

Vac. Seilius.

Ryšininko jauno kareivio Apstulpo laiškas namiškiams

Brangūs nomiškia!

Aš dabar jau neb Klaipėdoje asu, vo poliguone. Nu mūsų trobuos yr aplė šimts septyniasdešimts veins kilometras toloma er trins šimta metrų, mat, tap roda mon unt plena. Vo kap aš čia pakliuvau, tujau papasakosu, kap unt delnas išguldysu.

Kap tik atvažiavau į poulką, ateja tuoks puons er pradieja su kuožnu rokouteis. Kap žinot, mon Bombulis Anicets pasakuoja, kad ryšių kopuo yr par vis geriausia; tap aš laukiau kol muni pašnekins tas puons, katras, kap paskou dasizinojau, bova poulka vads. Kap ateja pre mounes, ta aš jam ir sakau: „Aš ta du pryzus turu už lipimą į kartę, er iš vesa turu gera laime karštyteis po medius er visokias augštas veitas.“

„Nu, gera gera“, saka poulka vads, „būsi ryšininks“.

Mon tik salde pasidare paširdius. „Nu, galvoju, dabar er mon reiks po mediu stulpus karštyteis er telefonu šnekieteis“.

Vo kap papouliu į kuopą, ta pradėja moni mokyte visako, o paskou išsiunte į poliguoną.

Perma deina ta mas dar tvarkėmės er statėm tokias palapines, ale ketą deina, kap ateja būria vads er pasakė ruoštiis pratimou. Pajom tap toli kap nu mūsų nomų lig Kartenos. Sustojom. Būrio vads saka: „Mes poulam su mūsų batalionu. Nepritelie yr iš anos pusės, o mas čia. Centralenę statyk čia, o lenijas vesk ten ir ten“. O mon saka: „Tamsta, jauns kareivis Apstulpi, padousi perštus iš to untra šabakštyna, kur mata, grondiniu Spygliu er grondiniu Duoba, unta už ano kalnioka“

„Gera yr tamsta vade!“ o sau mesliju, „galiu padout er vesą ronką.“ Paskou vėl sako: „Jau nešk!“ Aš capt ož špoulės er ož telefona aparata, er biegu. Atbiegu pas grondinį Spyglį er sakau aš anam: „Tamsta, grondini, būria vads

įsake padout tamsta perštus, tik nežinau keik, ale mon rodos, kad mandagiau bus doute vesą ronką.“ Vo uns mon saka: „O žiopyls asi jauns kareivi Apstulpi, perštas pas ryšininkus vaden laidus, padoutus eš untrou centralenes“.

Aš apstulbau er mesliju: „Tad neprietelis moni neše į balatoriją pasiilousout trims deinoms. Vo dabar nežinau kas tas yr peršta.“

Aš er vėl biegt pasileidau pas grondinį Duobą, vo čia pakalnė dedele pelkė besunti. Prisėmiau pelnus batus, vo parbrest negal. Veizu į pleną er plauka mon pasišiause — aiškia užrašyta „Romato raistas“. „Nu, galvoju, jauns kareivi Apstulpi, reikės tau oumžina žūt.“ Ale išlindau er viel biegu; per šabakštynus, per mešką pirmyn. Biegu, biegu,

vo eš pryšakia atein būria vads. „Nu, mesliju, dėkou Dievou, jau musėt veitoj asų, vo ouns mon saka: „Jauns kareivi Apstulpi, vo kur yra tava telefona aparats er špoulė?“

Tik tumet atsiminiau, kad tus daktus palikau pas grondinį Spyglį. Tap poulems nier sunkus, tek tei peršta moni kou nepapiove.

Vo stovyklo kožną deina grajei trūbū mozika. Eš pradžios grajija su vesu gera, išeidavo marsas, du kartu er polka išėja, ale daugiau tei negal supraste, kap praded grajit, rodos, išeis polka, ale veiziek jau išsisklaidė er nėks neišein. Vieną kartą neiškentėjau, priajau pri muzikontų vada, atraportavau, er paklausiau: kun čia tokia grajei. Mon papasakuoja, ka ta esounti „Pikų Damos“ uvertutiūra. Pas mus ta Pikų dama rounde kartoms grajidams, ale kad tokia būtų muzika, ta nesu girdejes. Musiek mon melava; pažena, kad asu dar jauns kareivis, ta lengva išsiokti, vo muzikonta ta tikra buvo suklydė. „Geriau mon patink polkele“. „O ta tau Barborike...“

Ta daugiau tom kartu užteks, nebrašysu, aisu paveiziet, gal orkestras atsitaisys er užgrajys polkele. O jums linkiu vesims gerous sveikatas er tap pat šiūgdū Mareke.

Lauku iš junsų gruomatas er leiktu junsų jauns kareivis Astulpis.

Gaižiūnų poliguons, rugpiute 15 deina.

PAJŪRY

Saulutė, užsiritus į pačią dangaus skliaustų aukštybę, linksmiai šildė mūsų pajūrį. Kopų smėlis įkaitęs — nors kiaušinių kepk. Pajūry, prie savo namelio, senas žvejys taiso žūklei tinklus ir smagiai, nerūpestingai iš savo riestacibukės pypkės peša dūmą po dūmo.

Kur buvęs, kur nebuvęs, pasipainioja vasarojančios šeimos vaikiūktis.

— Tėvuk, tėvuk, pypkė pamesi! — šūkteli senam žvejui vaikiūktis.

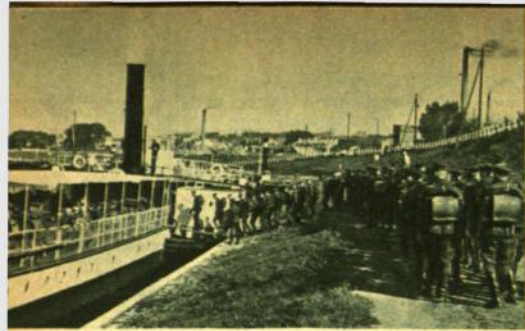
— Ne! — prasižiojo senis... iš jo pypkė išmego karštan pajūrio smėlin.

D.

Kai ryšių šuo susilaukia viešnios

— Alio! Pone mėsininke, tuojau man atsiųskite porą kilogramų šviežių kaulų

Lipame į „Vilniaus“ garlaivį Kaune

Saulėtuuju Nemunu

Trečioji karių ekskursija gražiajam mūsų pajūryje

Ankstybą rugpiūčio mėn. 7 d. rytą iš Kauno „Vilniaus“ garlaiviu išplaukė trečioji šiais metais karių ekskursija, aplankyti gražiausias mūsų pajūrio vietas. Šioje ekskursijoje dalyvavo kelių provincijos įgulų kariuomenės dalių daliniai, kurie iš vakaro traukiniais buvo suvažiavę į Kauną. Ekskursijai vadovavo mjr. Narušis. Be dalinių vadų-karininkų, dalyvavo ir Amerikos lietuvių laikraštininkai: J. Valaitis, J. Kružė-Kružintaitis ir „Kario“ redaktorius kpt. S. Urbanavičius.

Karinio orkestro garsai ir nuotaikinga vyrų daina netikėtai anksti nubudino laikinosios sostinės Nemuno pakrančių gyventojus, kai kariais perkrautas „Vilnius“, skardžiai sušvilpęs, vikriai pasileido Nemuno srove žemyn. Giedras oras, puikio sekmadienio ryto įdomios kelionės nuotaika ir daugumai vyrų pirmąjį kartą matomos Nemuno krantų apylinkės didžiulės karių ekskursijos dalyviams, anaipol, nedavė progos nuobodžiauti.

„Vilnius“, ant savo denio nešdamas per penketą šimtų karių, traukė pilnu garu. Pro vyrų akis, palyginti, greitai slinko panemunės vasarvietės, miesteliai, miestai: Lampėdžiai, Raudondvaris, Kačerginė, Zapyškis, Kulautuva, nuo gaisro seneniai nukentėjusi Vilkija, toliau Seredžius, Veliuona, Plokščiai, Gelgaudiškis, Skirsnemunė, Jurbarkas. Mat, pirmasis ekskursijos dienos tikslas buvo Bitėnų kaimas, kuriam Mažosios Lietuvos patriarchas Jankus tą dieną iškilmingai šventė savo 80 m. jubiliejų.

Pagaliau dėl atitinkamų laivininkystės formalumų trumpai stabtelėjus Smalininkuose, „Vilnius“ skubėjo į garsųjį Rambyną, kurio papėdėje, Bitėnų kaime, gyvena karių niekuomet nepamirštas didysis lietuviybės kovotojas ir gynėjas Martynas Jankus. Kaip ir buvo numatyta, apie 14 val. garlaivis jau buvo vietoje, o ties Bitėnų kaimu išlipančius ekskursijos vadovą ir karininkus vietos gyventojų vaikučiai apdovanojo gėlėmis. Kiek pailsėję čia pat prie Nemuno pamiškėje, kariai su orkestru nužygiavo į jaukųjį Martyno Jankaus ūkį. Čia oficialioji iškilmų dalis buvo jau pasibaigusi, taigi greitai susirikiavusius karius jautriai pasveikino garbingasis jubiliatas Martynas Jankus. Čia taip pat nuotaikingą žodį tarė plk. Šarauskas, mjr. Narušis ir kt. Martynui Jankui spaudos ir švietimo skyrius įteikė dovaną. Ekskursijos dalyvių netikėtumui čia buvo atrasti besiviešį ir mūsų broliai vilniečiai. Nuotaika buvo nepaprastai nuosirdi, persunkta skaidria lietuviškumo dvasia ir savojo krašto meile.

Netrukus Elzės Jankutės vadovaujamos gražiosios bitėnietės visus tuos šimtus karių pavaišino skaniais užkandžiais ir kava. Vyrams pasistiprinus, pasigirdo dainos, orkestro muzika, prasidėjo gražus pasilinksminimas.

Pagaliau besiantinant vakarui, kariai ir visi tos dienos garbingo patriarcho jubiliejinį iškilmų dalyviai nepaprastu entuziazmu išlydėjo Mažąją Lietuvą atsiveikinusius ir į Kauną išvykstančius vilniečius. Vėliau karių ekskursija nuvyko į Rambyną, kur Elzė Jankutė uždegė ugnį, o susikaupusiems kariaus gražių, uždegančių minčių pareiškė savo žodžiais Kar. Štabo spaudos ir švietimo skyriaus v-kas plk. Šarauskas, Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, mjr. Narušis, amerikietis J. Valaitis ir vietos visuomenės atstovas.

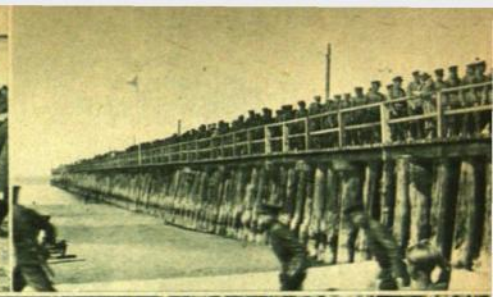
Jau sutemus nepaprastai nusiteikę kariai nuo stataus Rambyną skubėjo į „Vilnių“, kuris pro Ragainę ir Tilžę per naktį skubėjo žemyn.

Pirmadienio rytą ekskursija jau pasiekė Nidą, kur apžiūrėję stebuklingąją mūsų Sacharą, sklaidymo mokyklą ir pačią Nidos vasarvietę ir išsimaudę jūroje, ekskursijos dalyviai apie 13 val. išplaukė į Juodkrantę, o po trumpo čia sustojimo į Klaipėdą. Klaipėdoje pirmiausia uždėję vainiką prie paminklo žuvusiems dėl lietuviškojo pajūrio, kariai nužygiavo į vietos įgulą, kur ir buvo apnakvydinti.

Antradienio rytą karių ekskursija „Prezidento Smetonos“ karo laivu nuplaukė į Palangą, kur apžiūrėjo moterų šaulių ir mokytojų vasaros stovyklą, nuo gaisro nukentėjusį miestelį, ir kiek pailsėję vėl karo laivu grįžo Klaipėdon ir netrukus savuoju „Vilniumi“ išplaukė atgal į Kauną. Grįždami iš mūsų gražiojo pajūrio, kariai dar buvo sustoję vienoje, kitoje panemunės istorinėje vietoje, kur nebuvo progos sustoti plaukiant žemyn pirmąją ekskursijos dieną.

Rugpiūčio 11 d. apie pietus ekskursijos dalyviai, nors ir kiek pavargę, tačiau pilni įspūdžių, pasiekė Kauną, o tos pačios dienos vakare traukiniais išvažinėjo į savo įgulas. Atsiveikinimo žodyje, tartame kas sau išsiskirstantiems ekskursijos dalyviams Kauno geležinkelių stotyje, ekskursijos vadovas mjr. Narušis reikšmingai pabrėžė, kad kelionėje didžiulės karių ekskursijos dalyvių patirtas nuovargis greitai pasimirš, tačiau patirti įdomioje kelionėje įspūdžiai, naujos žinios ir nepaprastų išgyvenimų mūsų gražiajam pajūryje nuotaikos visų jausmuose ir širdyse paliks visam laikui.

Alg. Gdr.

Vaišės pas Martyną Jankų Bitėnuose. Tempiamo sklandytuvą Nidos kopose. Ant jūros tilto Palangoje. Aplankėme Palangos Lurdą. Šaulės sportininkės Palangos stovykloje. Šaulės sanitarės savo pratimuose. Tiekėjos prie karinės virtuvės stovykloje.

S. Narušio ir J. Kruzės nuotraukos

MUMS DARBAS MIELAS

Prakirpo saulė dangaus skliautą
Žarom pasruvusių rytuos,
O mums į žygį iškeliauti
Trimitai ženklą greitai duos.

Triukšmu jau ūžia palapinės.
Ei, tai dalia, dalia, dalia!
Svyruot dėl mylimos Tėvynės —
Mums negarbinga, nevalia!

Mes eisim drąsiai koja kojon,
Petys petin, širdis širdin,
Jei tik žaibais sušvis rytojus,
Audringo mūsų sūkurin.

Mes mylim linksmą darbo dieną,
Didingo darbo ir smagaus!
Laukuos mes kėlėm dalgio plieną,
Čia keliam ginklą lig dangaus.

Lietuvis nuo žilos senovės
Kantrus juk buvo ir darbštus.
Dėl savo krašto narsiai kovės
Vis nepalūžęs ir didus.

Mes turim būt verti jo vardo,
Kad dainoje minėtų mus.
Nes tam juk kalam plieno kardą,
Kad būt gyvenimas ramus.

Nes tam juk šičia susirinkom,
Brangios Tėvynės pašaukti,
Artojai, kalviai, darbininkai, —
Kad rimtų priešai mūs pikti.

Kad mūsų žemė laisva būtų,
Kad būtume galingi mes,
Ir kad žaliuos darželiuos rūtų
Sesutės pintų daineles...

Mes žinom — mums jėgų užtenka,
Mums darbas — mielas ir brangus.
Todėl piktųjų priešų rankos
Neišsities į mūsų laukus.

Prakirpo saulė dangaus skliautą,
Jau kelias pievos iš rūkų...
Ir mums į žygį iškeliauti
Buš linksma, miela ir smagu!

J. Palionis

